

Аутор: Љубодраг Дуци Симоновић
Београд, Србија
E-mail: comrade@sezampro.rs

КАПИТАЛИСТИЧКИ КРЕМАТОРИЈУМ И ГЕНЕРАЦИЈА ПРОКЛЕТИХ

*Истина се не налази у филозофији, науци, уметности, религији...
Истина се налази у очима детета које моли за помоћ.*

Свет је постао капиталистички крематоријум. Најважнији задатак хуманистичке интелигенције је да изгради такву самосвест савременог човека која пружа могућност човечанству да опстане. Она треба да укаже на све драматичније последице развоја капитализма као деструктивног поретка и на постојеће објективне могућности за стварање новог света. Истовремено, она треба да изгради политичку стратегију која ће постати полазиште за стварање таквих глобалних облика политичке борбе који ће спречити уништење живота на земљи и створити нови свет. Истинска хуманистичка интелигенција треба да осветли пут који води у будућност. Она треба да постане светионик који ће светлити све јачим сјајем како мрак који ствара капитализам постаје све гушћи. Прометејски принцип постао је основни егзистенцијални принцип. Зато је од прворазредног значаја не правити компромисе и не прилагођавати се тренутној политичкој ситуацији. Компромис значи губитак способности стварања светлости - без које ће човечанство нестати у мраку деструктивног капиталистичког ништавила. Не ради се о стварању својеврсне интелектуалне „елите“ која ће прогласити себе за „савест“ човечанства и на тај начин постати од „обичних“ људи отуђена групација, већ о људима који су свесни деструктивне природе капитализма и који су спремни да свој живот посвете борби за очување живота на нашој планети и за слободу човечанства.

Критика капитализма треба да поштује два методолошка постулата. Први: природа одређене друштвене (историјске) појаве одређује се на основу тенденције њеног развоја – шта она постаје. Други: природа друштвене (историјске) појаве условљава природу њене критике. Природа капитализма, што значи тенденција његовог развоја као деструктивног поретка, условљава како природу критике капитализма, тако и политичку стратегију борбе против капитализма. Не ради се о стварању униформног начина мишљења, већ о начину мишљења који настоји да поставља питања која имају егзистенцијални и есенцијални карактер. Такав начин мишљења је супротност владајућој идеологији, која се појављује у виду „кока-кола културе“, која настоји да маргинализује суштинско, да би маргиналном дала спектакуларну димензију - што је савремени рекламни облик у којем се појављују владајући принципи капитализма.

Конкретна критика капитализма не може да се заснива само на есенцијалном, већ пре свега на егзистенцијалном хуманизму. Идеали Француске грађанске револуције - *Liberté, Egalité, Fraternité* - јесу нужни, али не и довољни услов будућности. Борба за очување живота на планети и за повећање извесности опстанка човека као културног (друштвеног) и биолошког (природног) бића представљају *conditio sine qua non* борбе за будућност. Уместо Марксовог појма „отуђење“ (*Entfremdung*) основни појам у критици

капитализма треба да буде деструкција. Марксов револуционарни хуманизам појављује се у односу према капитализму као поретку неслободе, неправде, не-ума - и залаже се за слободу, друштвену правду, за умни свет, што значи да се налази у есенцијалној сфери. Егзистенцијални хуманизам појављује се у односу према капитализму као деструктивном поретку који уништава природу и човека као биолошко и људско биће - и у прави план ставља борбу за опстанак живог света, што значи да се налази у егзистенцијалној сфери. Тврдња да је човек стваралачко-слободарско биће одговор је свету у коме је човек отуђен од себе као стваралачког и слободарског бића. Тврдња да је човек животворно биће одговор је свету који се заснива на уништењу живота: борба за слободу постаје борба за опстанак. Што се тиче борбе за умни свет, то није само есенцијални, већ основни егзистенцијални изазов. Истовремено, Хегелова (Марксова) дијалектика може само условно да буде прихваћена као полазиште за развој критике капитализма будући да се њена историјска пирамида слободе заснива на егзистенцијалној извесности.

У „традиционалном“ марксизму критика капитализма с аспекта онога што још није а што може да буде (Блохово *noch-nicht- Sein*) има апстрактни карактер. Конкретна природа капиталистичког позитивитета условљава и природу негативног, што значи критичке свести и политичке праксе која се на њему заснива. Савремени човек не може да стекне одговарајућу историјску самосвест полазећи од апсолутизованог и идеализованог антрополошког модела човека као универзалног стваралачког бића слободе, већ полазећи од егзистенцијалних изазова које капитализам као деструктивни поредак намеће човеку. Постајање човека човеком (оним што он у својој бити јесте – тотализујуће слободарско-стваралачко-животворно биће) и постајање света људским светом условљено је постајањем капитализма капитализмом, што значи постајањем капитализма оним што у својој бити јесте - тоталитарним деструктивним поретком. Конкретна будућност не заснива се на ономе што човек жели да учини полазећи од својих истинских људских потреба, већ на ономе шта човек мора да учини да би човечанство опстало. Есенцијална равна будућности непосредно је условљена егзистенцијалним изазовима. Развој капитализма довео је до тога да будућност више није могућа као производ слободне (визионарске) стваралачке праксе човека (Блохова „отвореност“), већ је условљена последицама које ствара капитализам као деструктивни поредак. Објективне могућности за стварање новог света и могућности реализовања човека као универзалног стваралачког бића слободе условљене су развојним могућностима капитализма као деструктивног поретка. То је основ конкретне дијалектике будућности. Десеткована природа, осакаћени човек, нагомилане деструктивне моћи капитализма са којима човечанство моментално може бити уништено – то је исто тако објективно стање које неминовно условљава могућност будућности и њено планирање. Не поставља човек себи оне задатке које може да реши, као што то тврди Маркс, већ је капитализам тај који намеће човеку судбински задатак: да очува живот на планети и спасе човечанство од уништења. Бити на нивоу историјског задатка који човеку поставља капитализам значи сучељити се с капитализмом као поретком који уништава живот. На нуклеарним ђубриштима не може се створити хумани свет.

За марксистичке теоретичаре основни егзистенцијални покретач човека је празан стомак. Типичан је Блохов став да „у основи планирања леже: глад, оскудица и немаштина“. Капитализам пуни стомаке својих поданика тако што уништава природу и дегенерише човека као природно и људско биће стварајући од њега контејнер у коме нестају све отровнији сурогати „потрошачке“ цивилизације. Што се тиче урођене агресивности човека као живог бића, капитализам преображава животну агресивност човека у деструктивну моћ. Потенцијално мењалачка енергија људи, која проистиче из

њиховог све већег незадовољства, посредством капиталистичке животне и идеолошке сфере постаје *spiritus movens* капитализма. Потреба за животом претвара се у потребу за уништавањем. Критикујући Хегела, Блох са правом указује на то да није свака негација у историји истовремено помак унапред. Међутим, он не увиђа да капиталистичка негација води уништењу света. Нема речи о капитализму као деструктивном поретку и у том контексту о свести о могућности уништења живота као битном садржају револуционарне свести. Антиципација будућности као конкретна антиципација конкретне будућности мора да антиципира развој капитализма, што значи последице које ствара капитализам као деструктивни поредак које неминовно условљавају слободу човека, а самим тим и могућност будућности и њену конкретну природу.

Капитализам се заснива на екоцидном тероризму. Све је мање живота и све је мање људског. Откуцавају последњи часови на еколошком часовнику. Није реч само о загревању планете, већ о систематском уништавању живог света и човека као биолошког и људског бића. Капитализам је истребио на десетине хиљада животињских врста. Зоолошки вртови, ти концентрациони логори за животиње, указују на однос капитализма према живом свету. На профиту заснована пољопривреда уништава земљиште све отровнијим хемикалијама, генетски изобличеним биљкама и монокултурама. Шуме умиру. У току је уништавање водних ресурса. На стотине хиљада контејнера пуних нуклеарног отпада бачено је у океанске дубине. Преко 90% мора и океана је загађено. Отопљавају јужни и северни пол. Расте ниво мора што ће довести до потапања приобалних градова и огромних делова копна. Смањивање салинитета у Северном мору довешће до заустављања Голфске струје и тиме до катастрофалних климатских промена не само у северној хемисфери, већ у целом свету. Уништавајући озонски омотач капитализам од сунца као извора живота ствара извор смрти. Човечанство се приближава нултој еколошкој тачки после које ће климатске промене саме по себи да производе све драматичније еколошке промене на које човек више неће моћи да утиче.

У току је генетско изобличење човека и биолошко пропадање народа. Ваздух, вода, храна – све је затровано. У намирницама свакодневно се повећавају „дозвољене“ количине адитива. Њихово збирно дејство све погубније утиче на здравље човека и на његове генетске особености. Све већи број младих пати од тешких оболења. Све већи број људи је стерилно. На капиталистички начин дегенерисана медицина и фармација не настоје да се боре против болести, већ да створе што већи број профитабилних болесника и на тај начин прошире своје тржиште. Америчка лекарска комора донела је одлуку да лекари престану да се баве превентивном медицином јер се њеном применом смањује број болесних и тиме њихова зарада. Процењује се да се на Западу преко 70% операција врши због профита. Убијање људи, поготову деце и девојака, ради „добивања органа“ представља најмонструознију капиталистичку праксу. У Енглеској преко 40 000 девојчица и дечака годишње буде отето и искасапљено, у Француској преко 30 000, у САД преко 100 000... Најпознатије светске клинике „набављају“ органе на „црном тржишту“, што значи да непосредно сарађују са бандама професионалних убица које су се специјализовале за отимање и убијање младих. Будући да органе пресађују пре свега онима који имају новца и који спадају у владајућу класу, није случајно што капиталистичкој олигархији није стало да искорени ту злочиначку праксу. Убијање и касапљење деце „обичних“ грађана да би богаташка „елита“ могла да замењује органе на најубедљивији начин указује на злочиначку природу капитализма.

Капитализам је геноцидни поредак *par excellence*. Истребљивање Африканаца, аустралијских староседеоца, Кинеза, Индијаца, Алжираца, Кореанаца, Вијетнамаца, Ирачана, Авганистанаца... попуњава „најславније странице“ историје

капитализма. На плантажама памука у САД, у којима је ропство постојало преко 200 година, од глади и исцрпљености умрли су милиони Африканаца. Одбеглим робовима капиталисти су одсецали стопала, кастрирали их, бичевали до смрти, вешали... Капитализам се заснива на једном од најмонструознијих злочина за који историја зна: на истребљењу северноамеричких Индијанаца. Оно што даје посебну димензију том злочину је што су амерички капиталисти од уништења Индијанаца направили „бизнис“ вредан милијарди долара. Није било довољно што су на најсвирепији начин уништени северноамерички староседеоци, већ су, сведени на „гнусне убице“, постали „звезде“ холивудске филмске индустрије. Индијанци, жртве највећег геноцида у људској историји, постали су симболи зла, док су они који су побили милионе индијанске деце постали оличење „храбрости“ и „доброте“. Уништење Индијанаца симболизује уништење живота у којем је човек живео у јединству са природом. „Хероји дивљег Запада“, попут Буфало Била, су отелотворење екоцидног духа капитализма: монструозно убијање бизона постаје легендарна „забава“ која ће постати неприкосновени образац за понашање младих у САД и Европи. Енглески капиталисти су, од средине XIX века до јапанске окупације Кине, војним средствима и путем опијума усмртили више од 250 милиона Кинеза и уништили и опљачкали преко 90% кинеског уметничког блага. У Енглеској, колевци капитализма, у XIX веку свако друго дете умрло је до своје пете године од болести и глади, а свака трећа жена на порођају. Девојчице и дечаци узраста од девет година радили су 14 сати дневно (!) у рудницима и фабрикама у Енглеској, као и у Америци, Немачкој, Француској, царској Русији и другим капиталистичким земљама. Процењује се да је у току најинтензивније индустријализације Запада у рударским јамама и у фабричким халама од исцрпљености и глади умрло на десетине милиона деце. До средине XIX века у Енглеској сиромаси који су ухваћени у крађи кажњавани су тако што су везивани за тачкове, постављене на трговима, и вађена им је утроба. У току велике економске кризе капитализма из 1929. године само је у САД од глади умрло преко 4 милиона радника и чланова њихових породица. Први светски рат, у којем је страдало више од 20 милиона људи и који је узроковао епидемију „шпанске грознице“ која је у Европи усмртила више људи него сам рат; стварање фашизма у Италији, Немачкој, Шпанији и другим европским земљама, као и у Јапану; Други светски рат у којем је живот изгубило више од 60 милиона људи (од чега преко 35 милиона Словена, 6 милиона Јевреја и 3 милиона Рома) - све то спада у „цивилизацијско наслеђе“ капитализма. Након Другог светског рата припадници француских колонијалних трупа „цивилизovali“ су Африканце тако што су жене и децу приморавали да се збију у групе а онда су их поливали бензином и живе спаљивали. Мушкарце су бацали из авиона. Процењује се да је само у Мозамбику оваквим методима убијено готово 100 000 људи. У Индокини, Алжиру и другим колонијама француски легионари побили су милионе људи чинећи бестијалне злочине. Амерички војници спалили су у Кореји читаве градове, а у Вијетнаму су побили преко три милиона „комуниста“, од којих су трећина били деца. Вршили су масовна силовања девојчица. Један од најпопуларнијих „сувенира“ који су амерички „маринци“ доносили из Вијетнама биле су „огрлице“ направљене од ушију масакрираних Вијетнамаца. У Чилеу амерички капиталисти организовали су убиство легално изабраног председника Салватореа Аљендеа, који је национализовао руднике бакра, и довели на власт Пиночеову војну хунту која је у току неколико месеци, користећи се методама католичке инквизиције, побила хиљаде противника диктатуре. Исто су урадили у Аргентини и другим земљама Јужне и Централне Америке, као и у Јужној Кореји, на Филипинима, у Африци, у Ирану, Ираку, Авганистану, на Блиском истоку... Концентрациони логори су један од најмонструознијих производа капиталистичке цивилизације. Енглеске

колонијалне власти успоставиле су прве логоре у Јужној Африци, а у фашистичкој Немачкој су „усавршени“ тако што су им додате гасне коморе и друга средства за масовно убијање. Створене су, заправо, фабрике смрти које су радиле по истом принципу као и други капиталистички погони. Тела убијене деце, жена и мушкараца коришћена су као сировина. Од коже, костију и косе убијених прављени су бубњевци, вешалице, тканине... „Тотални рат“, принцип „спаљене земље“ и у том контексту „теписи бомби“, са којима се спаљују градови и уништава становништво, је још један „изум“ капитализма. Тај „метод ратовања“ применили су јапански фашисти у нападу на Кину, нацистичка Немачка (заједно са италијанским фашистима) за време грађанског рата у Шпанији, у нападу на Пољску, Југославију и Совјетски Савез, као и Американци бомбардујући немачке градове за време Другог светског рата и градове у Кореји и Вијетнаму. Коришћење савладаних сила природе за стварање средстава за масовно уништење становништва представља најпогубнији производ капитализма. У том контексту, америчко разарање Хирошимае и Нагасакија атомским бомбама има симболичан значај. Атомске, хидрогенске и неутронске бомбе са којима моментално може бити уништен живот на планети; вируси са којима може бити уништен живот на читавим континентима; хемијска средства са којима могу бити затровани речни сливови - представљају најстрашнији резултат капиталистичког „прогреса“.

Развој „потрошачког друштва“ доводи до све драматичнијег исцрпљивања природних ресурса и до све погубнијих климатских промена. Као „одговор“, створена је теорија о „златној милијарди“ која је постала стратешки оријентир за економску и политичку праксу најразвијенијих капиталистичких држава. Уништење све већег броја људи постаје основни услов за преживљавање све мањег броја људи. Глобални екоцид постао је основ глобалног геноцида. Од Другог светског рата до данас светски капитализам убио је преко милијарду људи, од чега на стотине милиона деце. Захваљујући глобалном економском фашизму, који су успоставиле најразвијеније капиталистичке земље, у свету свакога дана од болести, глади и жеђи умре преко 30 000 деце. Што се тиче стално истицаног „аргумента“ да је „пренасељеност планете“ главни узрок све већег недостатка пијаће воде, хране и енергије, треба рећи да Американци, Европљани и Јапанци, којих има око једне милијарде, троше (уништавају) онолико воде, хране и енергије колико би трошило 500 милијарди људи са данашњим потрошачким стандардом у неразвијеним земљама света. Само у Немачкој годишње буде бачено преко 20 милиона тона хране. Процењује се да трећина хране која се произведе у најразвијенијим капиталистичким земљама заврши на ђубришту. Истовремено, капитализам уништава живот у морима и океанима који могу да обезбеде квалитетну исхрану за десетине милијарди људи. Теза о „пренасељености планете“ је, заправо, један од начина да се оправда уништавање читавих народа да би се најмоћније капиталистичке корпорације докопале сировинских и енергетских ресурса. Не недостатак природних ресурса, већ недостатак људскости, а то пре свега значи владавина нехуманог и деструктивног капиталистичког поретка, представља главни узрок све дубље егзистенцијалне кризе човечанства.

Геноцидна природа „потрошачког друштва“ долази до изражаја и у најразвијенијим капиталистичким државама и она непосредно погађа белу расу која се налази, због доминирајућег положаја у процесу репродукције капитала, најближе гротлу у којем се ствара профит и тиме је највише погођена све бржим ритмом одвијања процеса капиталистичке репродукције. „Бела куга“ хара најразвијенијим капиталистичким земљама. Капитализам уништава породицу и дегенерише односе између полова. Све већи број деце живи са једним или без родитеља, а уместо развоја односа између полова, све

већи број људи живи само или у хомосексуалним заједницама. Уколико капитализам не буде у непосредној будућности укинут хуманим друштвом бела раса ће нестати. Биолошко пропадање беле расе у најразвијенијим капиталистичким друштвима постало је, заједно са уништавањем животне средине, најважније питање које ће непосредно да условљава политичка и друга друштвена збивања.

Све дубља егзистенцијална криза човечанства указује на праву природу „прогреса“ који се заснива на увећавању потрошачког стандарда који се мери квантитетом потрошене енергије, воде, хране... Стварање „потрошачког друштва“ је најпогубнији „допринос“ капитализма „развоју“ човечанства. Капитализам не само да производи прекомерну количину робе која има употребну вредност, већ производи све већу количину робе која ничему не служи. Производња непотребног генерише све већу потрошњу сировина, воде, енергије и рада што доводи до све већег загађења планете, експлоатације човека и дезинтегрисања друштва. Све већа производња не само да не користи повећавању животног стандарда, већ га све озбиљније угрожава. У крајњем, све већи део капиталистичке репродукције има деструктивну природу. На то указује систем исхране. Људи постају контејнери у којима нестају све веће количине све отровније хране. У САД преко 150 милиона грађана има здравствене проблеме због прекомерног конзумирања све некавалитетније хране. Истовремено, на лечење последица које изазива гојазност улажу се све веће суме које вишеструко превазилазе средства која се улажу у области које имају прворазредан значај за развој друштва – као што је образовање.

Наука и техника постале су средство за планирано уништавање производа. Велике компаније имају посебне погоне који се "брину" о томе да производи не трају дуже него што је то предвиђено - да би приморали грађане да купе нови производ. Некада је "дуготрајност" била најзначајнија одлика квалитета робе. Данас капиталистички концерни настоје да скрате рок трајања производа и да намаме купце примамљивим изгледом робе (паковање често више вреди од самог производа), функционалношћу и, наравно, "добром рекламом" која, посредством ТВ спотова, постаје спектакуларна превара. Одавно је створен жилет са којим човек може безброј пута да се обрије, али њега нема у продаји. Исто је са стотинама јефтених лекова који би спасили живот милионима болесне деце, а који су забрављени у сефовима фармацеутских компанија јер би се њиховом употребом умањио профит. Све више производа продаје се у "компакту": квар у најмањем сегменту приморава човека да купи читав део. Тенденција је да се производи израђују од таквог материјала да не могу бити поправљени. Економски систем, предвођен банкама, на све могуће начине (посебно пореском политиком) настоји да натера људе да се што интензивније укључе у потрошачко лудило и на тај начин омогуће даљи развој капитализма. "Уништи!" постаје категорички императив "потрошачког друштва".

Владајући процеси указују на праву природу једног од изворних принципа капитализма: "Конкуренција рађа квалитет!". Показало се да капитализам прихвата само ону конкуренцију чији је резултат профит, а не задовољавање људских потреба. Истовремено, уместо "слободне конкуренције" либералног капитализма, успостављена је диригована конкуренција у којој доминирају стратешки интереси најмоћнијих мултинационалних концерна. Они одређују "правила игре" беспштедно се обрачунавајући са онима који им се супротстављају. Монополистички капитализам укида конкуренцију између индивидуа и успоставља доминацију као основни егзистенцијални принцип. "Уништи конкуренцију!" и "Велика риба прождире малу рибу!" постали су борбени покличи савременог капитализма. У све беспштеднијем економском рату капиталистичке империје прождиру једна другу уништавајући живот на планети. Све је мањи простор на којем може да израсте "лична иницијатива", најважнији легитимишући

принцип "правог" капитализма. Човек је у потпуности подређен "вишој сили" која је отелотворена у деперсонализованим и бирократизованим мамутским корпорацијама. Огромне инвестиције, планирање "будућности", "освајање тржишта" - иза свега стоје "тимови" и "организација".

Када је реч о социјалној правди, владајућа тенденција у капиталистичком свету је да је све мањи број људи све богатији, а све већи број све сиромашнији. Једва 3% становништва у САД поседује готово 70% друштвеног богатства. Милиони људи живе на улици, у контејнерима и у канализацији. Свако четврто дете живи испод границе сиромаштва. Све већи број људи гладује. Преко 50 милиона америчких грађана нема елементарну здравствену заштиту. У току је тотално криминализовање друштва. Насиље и разбојништва добила су застрашујућу димензију. Блиндирана врата и прозори, сигурносни системи и камере - станови и куће у „слободном свету“ постали су бункери. Само у САД „ради“ на стотине крупних мафијашких организација које у својим рукама не држе само тржиште дроге, коцке, проституције, „белог робља“, спорта, људских органа и нуклеарног отпада, већ и све већи део привреде и банака, и које на својим платним списковима имају све већи број политичара, судија, полицајаца, новинара... Поред њих, у САД „оперише“ преко 100 000 „локалних“ професионалних разбојничких банди и безброј уличних пљачкашких група. Од 1901. до 1991. године у САД је за десет пута порастао број убистава по глави становника и износи преко 80 000 убијених годишње. Број рањених је пет пута већи. Број убијених и рањених на улицама САД у XX веку вишеструко премашује укупни број погинулих и рањених америчких војника у Првом и Другом светском рату, у Кореји, Вијетнаму, Ираку, Авганистану... У затворима у САД, који су постали својеврсни концентрациони логори за „обојене“, налазе се милиони људи. Насиље у школама добило је застрашујуће размере. Упркос све бројнијем полицијском обезбеђењу, детекторима за оружје, видео надзору, челичним решеткама и жичаним оградама, у САД ученици годишње убију и ране преко 30 000 својих вршњака и професора. Број све убитачнијег ватреног оружја у поседу грађана премашује бројку од 400 милиона. Милиони жена годишње буду пребијене и силоване. Милиони жена и милиони деце баве се проституцијом. Трговина „белим робљем“ у развијеним капиталистичким земљама постала је један од најпрофитабилнијих *businessa*. Процењује се да годишње преко 500 000 девојака, претежно из Источне Европе и Азије, „нестане“ у све дубљој мочвари проституције на Западу. На приватним пројекцијама најпопуларнији су филмови који се завршавају ритуалним клањем девојака. Десетине милиона грађана редовно користи дрогу и алкохол. Сваке године на стотине хиљада младих умре од дроге и алкохола, или доживи тешка телесна и ментална оштећења. Самоћа и усамљеност добили су размере епидемије. У великим градовима на Западу половина становништва живи у „домаћинству“ са једним чланом. Убедљива већина људи живи у стању сталног психичког стреса. Само у САД од инфаркта и других срчаних оболења изазваних стресом годишње умре преко милион људи. Процењује се да више од 50 милиона Американаца има тешке менталне проблеме. Употреба седатива добила је невероватне размере. Грађани годишње конзумирају на стотине милијарди таблета. Самоубиство је постало масовна појава. Сваке године милиони људи покушају, а на стотине хиљада успе да изврши самоубиство. Преко 60 000 вијетнамских ветерана одузело је себи живот. Образовни систем је у све већој кризи. Истовремено, све агресивнија индустрија забаве производи масовни идиотизам. У САД званично писмо није у стању да користи готово 100 милиона грађана. Уместо образовања, грађанима се нуди коцка. Стварање коцкарске еуфорије представља најперфиднији начин корумпирања људи владајућим духом капитализма који се заснива на одвајању стварања вредности од њиховог присвајања. Армија незапослених

драматично се увећава. Све већи број девојака „добровољно“ се подвргава стерилизацији да би добиле посао. Убедљива већина грађана живи на кредит и налази се у дужничком ропству. Све већи број људи ради двоструко радно време да би преживели. Живот је постао непрестано понижавање. Уништавају се демократске институције и укидају елементарна људска и грађанска права. Страх је свеprisутан. У САД полиција и тајне службе „имају право“ да упадају у станове и хапсе људе без судског налога, да их држе заточене без ограничења и без права на адвоката, да их подвргну бестијалном мучењу и убију. Капиталистички терор над грађанима правда се „борбом против тероризма“. Америчке тајне службе врше спектакуларне злочине по нацистичком узору (паљење Рајхстага), као што је рушење кула Трговачког центра у Њујорку и „напад“ на Пентагон при чему је убијено скоро 3 000 америчких грађана, да би владајуће капиталистичке групације добиле одрешене руке за успостављање полицијске државе и за произвођење ратова – да би обезбедиле опстанак војно-индустријског комплекса који чини кичму америчке економије. Ширење страха је најстрашнији и најефикаснији начин на који капиталисти обезбеђују покорност грађана. Отуда је бекство из свакодневног живота у илузорне светове, које нуди холивудска филмска индустрија и ТВ станице, постала најважнија преокупација грађана „слободног света“.

Капитализам уништава како основне еманципаторске импулсе са којима је напредно грађанство пробило зидове феудалног друштва (просветитељство, идеје-водиље Француске грађанске револуције, филантропски покрет...), тако и цивилизацијске (културне) тековине грађанског друштва без којих нема будућности. Уништавајући еманципаторско наслеђе грађанског друштва капитализам уништава клицу новог света која је створена у грађанском друштву и на тај начин његову историјску родност и ствара „нови“ фашизам. Носиоци савременог фашизма нису групе младих које се „ките“ нацистичким симболима, већ капиталистичке корпорације које, стварајући све дубљу егзистенцијалну и на тој основи општу друштвену кризу, производе фашистичку идеологију. Владајући принцип монополистичког капитализма „Уништи конкуренцију!“ је генератор савремене фашистичке праксе како у економској, тако и у политичкој сфери. Капиталистичка деструкција природе и човека као културног и биолошког бића условљава настанак и јачање најреакционарних политичких снага. У крилу капитализма не ствара се само могућност за ново друштво, већ за нови (екоцидни) варваризам. У самом капитализму успостављена је борба између ове две тенденције. То је основ и оквир савремене класне борбе која није само борба за социјалну правду и слободу, већ и за опстанак. На могућност успостављања дугог периода капиталистичког варваризма (као и на могућност заједничке пропасти владајуће и радничке класе) указује и сам Маркс, али тај став нема такву тежину у његовој теорији (и тиме обавезујући карактер) да Маркс на основу њега разрађује могуће облике развоја капитализма и могуће облике политичке борбе против њега. Истовремено, могући капиталистички варваризам нема, по њему, деструктивну, већ анти-слободарску природу. Маркс превиђа да је капитализам у својој бити екоцидни варваризам, који има технички облик, и да су капиталисти екоцидни варвари.

Идеолози капитализма користе „фашизам“ као контејнер за отпад у који убацују све оно што су, заправо, злочини капитализма и што указује на његову праву природу. Истовремено, фашистичко мрачњаштво постаје појава у односу према којој капиталистичка демократија показује своју „хуману“ вредност. Уместо конкретног историјског антипода: капитализам – хумано друштво, нуди се лажни антипод: „демократија“ - „тоталитаризам“ („фашизам“ и „комунизам“). У том контексту, идеолози капитализма настоје да докажу да је фашизам појава *sui generis* и да нема никакве везе са

капитализмом. Уистину, фашизам је један од политичких појавних облика капитализма, тачније, фашизам је стиснута песница капитализма у кризи – када владајуће капиталистичке групације, да би спречиле пропаст владајућег поретка, укидају основна људска и грађанска права и користе државу за успостављање непосредне и неограничене капиталистичке диктатуре над радничком класом и за (геноцидно-екоцидну) колонијалну експанзију. Савремена збивања у САД и Европи указују на то да је немачки нацизам био само један од историјских појавних облика фашизма и да је фашизам *enfant terrible* капитализма.

Капитализам лишава живот људског смисла и на тај начин битног. На делу је капиталистичка уравниловка: све је стандардизовано, све је на потрошачкој траци која се све брже креће. Нема замишљеног човека на рекламној разгледници капитализма. „Друштво спектакла“ (Дебор) је појавни облик света у којем влада деструктивно ништавило. Нема великог догађања. Нема визионарског. Ствара се утисак да се десило све битно што је могло да се деси. „Потрошене“ су све идеје прошлости. Велика мисао постоји, али њен глас не допире до људи који су заглушени рекламним порукама. Планина се уздиже из магле, али су људи заслепљени рефлекторима „потрошачке цивилизације“ и не виде је. Нема мисли као критичке рефлексије живота. Нема умног посредовања. Нема односа човека према свету у димензији настојања да се створи хумано друштво. Сам живот постао је уништавање ума и потребе за умом. Успостављен је терор позитивног живота и позитивног *ratia*. Све је датост. Животне боје избледеле су под блештавим светлима „потрошачког друштва“. Боја смрти скривена је под шаренилом пропагандних порука. На рекламама сви су „срећни“. Трагично је удављено у „кока-коли“. *Consumer-man* убио је *homo sapiensa*.

Капитализам доводи људе у посебно ментално стање. Потрошачко лудило није само појавни облик деструктивног капиталистичког лудила, већ је израз потребе да се потисне бол који ствара усамљеничко безнађе које је један од најпогубнијих производа капиталистичке цивилизације. За безнадежно усамљеног човека мислити значи падати у понор. Истовремено, одбацивање мишљења постаје одбацивање одговорности за саучесништво у уништавању света. Бекство из све туробније свакодневнице постаје опсесија. Што човек мање може да испољи своју људскост у постојећем свету, то виртуелни свет постаје више стварни свет. ТВ програми постали су ментални водич за „масе“. Са развојем кризе егзистенције, владајући режим ствара све агресивнију „индустрију забаве“ путем које настоји да одржи човека у „добром расположењу“ (по принципу *"Don't worry, be happy!"*) да би га спречио да на људски начин доживи своје људско битисање и да се суочи са својом несрећом и потражи начине да се избави из ње. Ради се о „синдрому Титаник“: брод тоне - музика је све јача. Владајући медији настоје, не бирајући средства, да загњуре човека у баруштину „кока-кола културе“, јер тек када човек постави питање о будућности и када постане свестан размере уништавања света - постаје јасна сва погубност успостављеног „прогреса“. Није случајно што су нови нараштаји, по први пут у историји, лошије образовани него њихови родитељи. Све оно што има или може да има културну (људску) вредност претвара се, путем капиталистичке пропагандне машинерије и индустрије забаве, у средство за обезвређивање човека. Символи путем којих је човек некада могао да препозна свој људски лик и да допре, макар и делимично, до своје људскости, унакажени су од стране владајућих медија. Угрожено је целокупно културно наслеђе Западне цивилизације, као и хуманистичка достигнућа других цивилизација. У питању је развој који диктира владајући поредак да би интелектуални (образовни) ниво грађанина прилагодио својим егзистенцијалним интересима и предупредио развој критичког ума који је свестан како погубности капитализма, тако и

нових могућности развоја које су створене у окриљу грађанског друштва. Ради се, заправо, о томе да је човек до те мере развио производне снаге и у тој мери постао способан (стручан) да у своје руке узме не само управљање процесима производње, већ и управљање свеукупном друштвеном репродукцијом, да коначно ослобођење човека од тлачења и егзистенцијалне неизвесности није више маштарија, него реална могућност. Основни циљ индустрије забаве је да спречи да се успостави делатно-мењалачка веза између успостављеног научног и техничког развоја и настојања човека да га усмери ка задовољавању његових истинских потреба и обезбеђивању извесније будућности. Све беспоштеднији насртаји капиталистичких медија на критички ум одговор је капитализма на све већу пустош коју ствара, и на већ створене објективне могућности да човек искорачи из капиталистичког света у цивилизацију слободе. У том контексту, капитализам се обрачунава с хуманистичким образовањем и с хуманистичком интелигенцијом. Капитализам ствара, с једне стране, „беле крагне“ - техничку интелигенцију, водећу снагу у уништавању планете, која је сведена на фах-идиоте, и с друге стране, „плаве крагне“ - манипулативну радну снагу која је лишена елементарног образовања. Последице су све видљивије. Након толико година живљења у капиталистичкој цивилизацији и након таквог „прогреса“ који је у њему остварен, све већи број људи постаје жртва најмрачнијих идеологија које по својој морбидности превазилазе све што је до сада виђено у историји. Само у Сједињеним Америчким Државама делује на хиљаде „сатанистичких“, и њима сличних, секти што је непосредна последица немилосрдног уништавања духовног интегритета људи. „Потрошачко друштво“ баца човека у провалију духовног незнања где га дочекују силе мрака које му нуде „задовољење потреба“ користећи се средствима манипулације са којима капитал од њега ствара безумног „потрошача“. За човека изгубљеног у мраку и ломача је извор светлости и путоказ.

Што се тиче мита о "слободним гласилима" и "демократској јавности" на Западу - он је коначно мртав. Показало се у којој мери је јединствена пропагандна машинерија Запада када је реч о заштити стратешких интереса најмоћнијих капиталистичких држава. Научно вођеном и до техничког савршенства изведеном пропагандом и буквално преко ноћи ствара се такво „расположење“ у јавности да се истребљивање читавих народа прихвата као "хумано" дело. Уместо да је "развој демократије" довео до тога да грађани имају све веће могућности да самостално доносе судове о битним друштвеним питањима, доминира „јавно мњење“ које је производ највећих информационих центара, својеврсних фабрика лажи и полуистина које су у рукама најмоћнијих капиталистичких кланова и владајућих политичких група. Истовремено, захваљујући новим техничким средствима, водећи информациони медији успоставили су глобални монопол над информацијама. "Западна демократија" је на путу да превазиђе праксу најгорих тоталитарних режима. У светлу владајућих тенденција развоја капитализма, и најмрачније Орвелове слутње изгледају као безазлена прича за децу.

Који је смисао филозофије у савременом капиталистичком свету у којем влада деструкција и у којем је човечанство гурнуто на ивицу провалије? Идеолози капитализма стварају илузију да се владајући однос према стварности заснива на одређеном начину мишљења, што значи да има рационалну природу. Филозофија је постала „рационални“ ехо деструктивног капиталистичког ирационализма. Она је само једна од хуманистичких маски нехумане и деструктивне цивилизације и као таква рекламни спот капитализма. Са њом се задаје и учвршћује начин мишљења који је, попут религије, лишен критичке саморефлексије и који спречава човека да постане свестан тенденција развоја света и

објективних могућности ослобађања које путем субјективне праксе (политичке борбе) може претворити у реалне могућности слободе. Истовремено, „филозофирање“ се своди на стварање мреже формално-логички конзистентних појмова који треба да посредују између човека и света. Филозофија је постала средство за збуњивање ума и за његово одвлачење од битних питања. Савремени грађански филозофи дисквалификују ум као најаутентичније и најважније средство човека за обезбеђивање опстанка и слободе. Он је сведен на инструментализовани *ratio* и постао је средство за мистификовање постојећег света и за уништавање визионарске свести која пружа могућност за превазилажење капитализма и за стварање новог света. Филозофија је постала техничка дисциплина и као таква средство за претварање конкретних егзистенцијалних и есенцијалних питања у апстрактна теоријска питања. Уместо револуционарног, доминира конформистички принцип. Уместо борбе за искорењивање узрока неслободе и деструкције, намеће се теоријска расправа о последицама. Грађанска теорија нуди такву критику капитализма која га не доводи у питање и која тежи његовом „усавршавању“. „Суштина капитализма“ добија идеализовану димензију и постаје основ за критику капиталистичке стварности. На тај начин, митологизована прошлост постаје основ за критику садашњости. Све оно што би могло и што би требало да се деси - већ се десило. Борба за будућност постаје борба за прошлост. Грађанска интелигенција умножава „поља истраживања“ стварајући безброј „сивих зона“ пре свега зато да би створила што шири простор за своју делатност. Она се понаша на тржишни начин: производи све веће количине интелектуалне робе све лошијег квалитета коју продаје у виду књига, предавања, студија, извештаја... Макс Хоркхајмер је још пре пола века дошао до закључка да се приближава крај озбиљној филозофији и да друштво постаје мравињак. Томе дају допринос филозофи који не развијају филозофију полазећи од еманципаторског наслеђа грађанског друштва и националних култура, већ се прилагођавају владајућем поретку коме није потребан умни човек, већ идиотизовани потрошач. Филозофија постаје забављачка вештина, а филозофи „дворске луде“ капитализма.

Смисаоност и самим тим квалитет филозофске мисли одређује се по томе да ли она поставља конкретна историјска питања. Тај принцип значи данас, у свету који се сучељава са све реалнијом могућношћу уништења, да конкретна историјска питања могу бити последња питања која човек поставља. То је онај квалитет који разликује савремена конкретна историјска питања од свих ранијих конкретних историјских питања. Развој капитализма као тоталитарног поретка деструкције наметнуо је питање опстанка као најважније конкретно историјско питање. Заправо, тиме што је довео човечанство на ивицу провалије капитализам је дао „одговор“ на сва битна питања. Када се има у виду интензитет капиталистичког уништавања живота сва питања своде се на једно: шта учинити да би се спречило уништење човечанства? Само она мисао је смислена која има егзистенцијални карактер, што значи која ствара могућност за такву политичку (мењалачку) праксу која ће спречити уништење света. У том контексту, филозофија има смисла као критика капитализма и визионарска пројекција будућег света. Намеће се потреба за стварањем интегришуће критичко-визионарске мисли која има егзистенцијалну природу и која ће садржати еманципаторско наслеђе грађанског друштва и националних култура. Човечанство ће наново да схвати значај озбиљног мишљења када људи почну да се баве основним егзистенцијалним питањима. Њихова озбиљност „уозбиљиће“ људе: суштински егзистенцијални проблеми уклониће тривијални начин мишљења и усмерити ум ка темељним есенцијалним питањима. Јездећи на валу Француске грађанске револуције немачка класична филозофија уобличила је самосвест модерног човека. Данас се ради о томе да хуманистичка интелигенција уобличи мисао која ће бити идеја-водиља

последње револуције у историји човечанства. То није хук Минервине сове која се оглашава у смирају дана, већ борбени поклич пробуђеног човека који је спреман не само да ослободи човечанство од угњетавања, већ да спречи његово уништење. У коначном, чему филозофија која није у стању да одговори на питања од којих зависи судбина човечанства?

Значај који је у најразвијенијим капиталистичким државама Запада добило писмо индијанског поглавице племена Сијетла америчком председнику Пирсу из 1854. године указује на ограниченост модерне филозофије када се ради о основним егзистенцијалним питањима. Отрежњавајућа је истина да се савремени човек не обраћа највећим мислиоцима модерног доба да би нашао одговоре на горућа егзистенцијална питања, већ се обраћа човеку који по владајућим критеријумима вредновања има статус „дивљака“. Писмо индијанског поглавице указује на то да се целокупна модерна мисао Запада налази на странпутици. У њему је на адекватнији начин указано на праву природу капитализма и на основну тенденцију његовог развоја него што је то учињено у свеукупној филозофској и социолошкој мисли XIX и XX века. Писмо индијанског поглавице, истовремено, указује на то да се питање бића, као једно од најважнијих „традиционалних“ филозофских питања, не може више сагледати само у есенцијалној равни. Биће, као симболично извориште аутентичне људскости и огледало у којем човек може да препозна свој истински људски лик, пре свега подразумева афирмацију животворних моћи човека које добијају конкретну историјску димензију у односу према капитализму као тоталитарном деструктивном поретку. Од прворазредног значаја је то што је писмо написано средином XIX века, што значи да отпада тврдња да се у то време није могло наслутити да капитализам има екоцидну природу. Речи индијанског поглавице не указују само на ограниченост научне и филозофске мисли Запада, већ да наука и филозофија нису неопходне да би се сагледала права природа капитализма. Истина да је капитализам анти-егзистенцијални поредак заснива се на непосредној емпирији. Са тим се руководио и Фурије када је, почетком XIX века, довео у питање (капиталистички) „прогрес“ указујући да се он заснива на уништавању шума, падина, извора воде, климе...

Специфичност савременог историјског тренутка, што значи специфичност капитализма као поретка деструкције, условљава и специфични однос према прошлости. Владајућа идеологија стерилише слободарско-мењалачки набој филозофске мисли и своди је на беживотну „историју филозофије“ која постаје средство за уништавање слободарске и животворне снаге ума. Критичка теорија, која се заснива на егзистенцијалном хуманизму, треба да створи могућност да стваралачки и слободарски дух предака „оживи“ тако што ће бити укључен у борбу за опстанак живота и за стварање новог света. У борби за опстанак човечанства мисао прошлости треба да реализује свој хуманистички - егзистенцијални и слободарски потенцијал. Све дубља криза егзистенције приморава човека да се усресреди на основна егзистенцијална питања и да у том контексту сажме слободарско и културно наслеђе човечанства - да га лиши „репова“ који само разводњавају борбу и одвлаче ум на странпутицу. „Пуноћа људског“, што значи сагледавање човека из историјске перспективе, условљена је све драматичнијим егзистенцијалним изазовима. Слободарска прошлост треба да постане извориште животворне снаге човека у борби за опстанак човечанства. Само у борби за будућност мисаона заоставштина може да добије прави историјски смисао и да искаже своју историјску родност. Одлазак у митолошку прошлост оправдан је једино уколико подразумева оживљавање слободарских и животворних митова. У противном, он се своди на одвлачење ума на странпутицу и, независно од личних мотива, има анти-егзистенцијални карактер.

Капиталистички свет је у тој мери постао тоталитарна и деструктивна сила у односу према човеку да он губи потребу за научним знањем јер је и оно, у рукама капиталиста, постало анти-хумана и анти-животна моћ. Истовремено, бекство од знања постаје бекство од одговорности за опстанак света. Сазнање да група капиталистичких фанатика може моментално да уништи човечанство, као и свест о све реалнијој могућности уништавања природе и самим тим човечанства, доводи човека, који је заглибљен у живом благу „потрошачког друштва“, на ивицу лудила. Бекство од знања представља „природну“ одбрамбену реакцију. Владајућа научна мисао своди реалност капитализма на оне „чињенице“ које омогућавају да се дође до „научног става“ да капитализам нема алтернативу, што значи да сви „проблеми“ могу бити „превазиђени“ у самом капитализму његовим „усавршавањем“ на технички начин и путем техничких средстава. Капиталистичка визија будућности има „научни“ карактер. Мит о „свемоћи науке и технике“ постао је средство за стварање на капиталистички начин дегенерисане религиозне свести и у том контексту слике будућности. Визију „раја“, у којем су „душе преминулих сједињене у богу“, замењује визија „савршеног“ техничког света. Све је посредовано новцем, све добија тривијалну димензију - укључујући и однос према смрти. Идеолози капитализма обећавају човеку (богаташкој „елити“) „бесмртност“ која ће бити обезбеђена на тај начин, што ће бити створена таква техничка средства која ће омогућити „оживљавање“ замрзнутих лешева. Научници су постали плаћене убице капиталиста и ударна снага у уништавању живота на планети. Убедљива већина научника ангажована је на производњи средстава за масовно уништење, за масовну контролу, за генетско изобличавање човека, за уништавање природе, за манипулацију и идиотизовање људи... Научно знање није лишено само људског смисла, већ је добило анти-егзистенцијалну природу.

„Продор у свемир“ допринео је да се човек сучељи с бесконачним пространством на начин који земљу своди на космичку честицу која у сваком тренутку може да нестане. Сазнање чињеница о космичком положају земље и човечанства обесмишљава сваку тежњу за опстанком. Научна сазнања изазивају страх за опстанак, а не нуде решења - јер се решења не налазе у сфери науке, већ свакодневног живота. Астероиди, комете, супернове, црне рупе, анти-материја – све те појаве постају пројекција страха од уништења који ствара капитализам као деструктивни поредак. Односи између људи не заснивају се на потреби човека за човеком, што значи на потреби човека да учини нешто што ће допринети бољитку човечанства, већ су посредовани катастрофичним сценаријима који обесмишљавају свако ангажовање које може да отвори нове просторе слободе и повећа вероватноћу људског опстанка. На тај начин капитализам који све драматичније доводи у питање опстанак човечанства, што значи као једина реална опасност за човечанство, „нестаје“ у катаклизмичким пројекцијама „будућности“. Не моћ да се супротстави природним катаклизмама, већ конформизам и усамљеност изазивају код савременог човека потребу за мистиком и другим облицима бекства из живота који га усмеравају да смисао живота тражи у ирационалним сферама. Не бескрајно космичко пространство, већ усамљеничко незнање изазива код човека страх када баци поглед попут неба. Схватање бесконачности као отворености, што значи као могућности бесконачног развоја стваралачких моћи човека и простора слободе условљено је стварањем хуманог друштвеног поретка на земљи. Само развој међуљудских односа, што значи осећање да није сам на земљи, ствара у човеку осећање да није сам у космосу и даје смисао људском животу. Загрљени млади људи у бескрајном космичком плаветнилу не виде извор опасности, већ неограничени простор будућности.

Када је реч о оправданости „космичких програма“, не ради се у првом реду о новцу, већ о томе да свемирски програми имају војни карактер. Исто тако, они служе да се створи утисак да човеков живот на земљи има привремени карактер и да се техничким средствима може обезбедити „вечна“ егзистенција човечанства у свемиру. Земља постаје безначајна у односу према космичком пространству који индустрија забаве нуди човеку као виртуелни свет. Млади се залуђују спектакуларним космичким визијама истовремено док капитализам систематски уништава живот на земљи. Путем холивудске филмске индустрије ствара се утисак да су космичка сазвежђа на дохват руке човечанству и да је „освајање других планета“ његова непосредна будућност. Релативизује се време и космички простор и на тај начин се губи представа о реалном времену у којем живимо. Везивање непосредне будућности човечанства за космичко пространство представља једну од најпогубнијих илузија коју ствара холивудска филмска индустрија. Истовремено, историјско време претвара се у апстрактно време у којем се, у виртуелном космичком простору, репродукује капиталистички свет на „вишем“ техничком нивоу. Техника постаје средство за стварање илузије да је космички „свет“ устројен по владајућим принципима капиталистичког поретка: принцип профита постаје владајући космички принцип. Земља постаје одскочна даска за „освајање свемира“, а небеска тела сировински извор и као таква предмет експлоатације. Космос постаје простор капиталистичке експанзије у којем се води борба за доминацију над сировинским изворима и из којег непрестано вреба опасност (у виду крволочних „ванземаљаца“ који добијају статус космичких „терориста“), што неминовно условљава и оправдава развој све убитачније војне технике која ће, разуме се, бити употребљена за уништавање „прекобројних“ и „неподобних“ на земљи да би најмоћније капиталистичке корпорације овладале овоземаљским изворима сировина и енергије. Од посебног значаја је то што „космички пројекти“ служе за стварање мита о „неограниченим могућностима развоја науке и технике“ - који постаје средство за стварање мита о „неограниченим могућностима развоја капитализма“. У коначном, „продор у космос“ не ствара бољитак човечанству и не повећава извесност људског опстанка, већ спутава борбу против капитализма и доприноси развоју нових механизма доминације, манипулације и деструкције.

Будући да се манипулација људима не одвија само у идеолошкој, већ пре свега у психолошкој сфери, уметност сведена на технику манипулације представама и симболима добија прворазредни значај. Њена превасходна улога није да створи „културни“ декор владајућем поретку, већ да изобличи човека и све оне симболе путем којих може да допре до свог слободарског, стваралачког, животворног и друштвеног бића. На капиталистички начин дегенерисана уметност сакати људско у „уметничкој“ форми која добија спектакуларну димензију. „Спектакл“ нема само опсенарску улогу - он не спречава само човека да види оно што је битно, већ убија у човеку људско и на тај начин саму могућност да види оно што је битно. Слеп човек није слепац. Слепац је онај ко није у стању да препозна људско у човеку. Капитализам је уклонио из културе естетске критеријуме вредновања који се заснивају на традиционалним формама уметничког изражавања и еманципаторском наслеђу грађанског друштва - који настоје да се супротставе формализму и деструкцији људског. Уместо новог, нуди се разноврсност истог. Уместо идеја са којима се отварају простори будућности, нуде се нове технике са којима се уништава потреба човека да машта и визионарска свест. На капиталистички начин дегенерисана уметност постала је спектакуларни кич. Квалитет уметничког стваралаштва не одређује се према естетским, већ према тржишним критеријумима, при чему успешност рекламне кампање одређује „вредност“ уметничког дела, као и новац лишен било каквог вредносног еквивалента. Што се тиче „мондијалистичке културе“, како

се може доћи до универзалних културних вредности уколико се одбаци културно наслеђе националних култура? Еманципаторско наслеђе националних култура није извор само културне, већ и слободарске и животворне свести људи. Превазилажење националних култура универзалном људском културом могуће је једино развојем еманципаторског наслеђа националних култура. Када је реч о односу између универзалности и колективизма, они не мора да буду супротстављени уколико се колективизам не заснива на „маси“, већ на еманципованим личностима. Универзалне људске вредности треба да буду основ колективизма, с тим што се колективитет не појављује као укидање индивидуалности, већ као заједница еманципованих личности. Истовремено, универзалност не може да буде привилегија појединаца који себе виде као „елиту“. Ту се, заправо, ради о класном принципу, с тим што је он заогрнут велом „борбе за индивидуу“. Типичан пример је Ниче који говори о „нат човеку“ који је, заправо, антрополошки појавни облик „новог племства“, што значи владајуће класе (плутократије). Валтер Бенјамин је веровао да се техничким средствима може превазићи елитистички карактер уметности и она приближити радницима. На капиталистички начин дегенерисана техника лишила је уметност елитистичке ексклузивности тако што ју је лишила хумане суштине. Она уништава стваралачко биће човека и на тај начин се обрачунава с уметношћу у којој постоји *aura* као исијавање људског, у којој је садржано еманципаторско наслеђе човечанства, и која је наговештај оног што још није, а што може да буде. Развој „естетског чула“ постиже се уништавањем чула људскости. Показало се да су узалудни покушаји да се од уметности створи средство за преображај света уколико она није саставни део свеобухватног политичког покрета који настоји да створи нови свет. У том смислу, треба правити разлику између лажне (на капиталистички начин дегенерисане), слободарске и истинске уметности. Улога слободарске уметности је да разоткрије праву природу капитализма; да створи визију новог света; да укаже на објективне могућности за стварање новог света и, што је најважније, да развије потребу човека за човеком – што је основ истинске друштвености без које нема политичког покрета који може да спасе свет од уништења. У односу према уметности која је рефлексивна људске несреће, и као таква отуђени облик разотуђења, појављује се визија живота као уметничког чина у којем друштвено биће човека постаје његово реализовано стваралачко биће.

Капитализам уништава човека као духовно биће. Метафизички мистицизам и религиозни фанатизам друга су страна „техничке цивилизације“ која је лишила живот смисла и од човека створила средство за репродуковање капитала. Религија је све мање духовна потреба, а све више бекство из капиталистичког ништавила и израз страха од нестанка. У савременом капитализму позивање на бога је, заправо, један од начина на који малограђанин лишава себе одговорности за уништавање света. Религија је некада служила као средство за развој капитализма (протестантизам), да би постала оруђе за обрачун с духовношћу и животом. Упркос томе што капитализам уништава духовност, цркве чине све да се он сачува. Оне преживљавају тако што одбацују хуманистичко наслеђе религије, која пружа могућност за успостављање критичког односа према капитализму и за духовну интеграцију човечанства, и постају део механизма капиталистичке репродукције и као такве лаичке институције које користе религију да обоготворе приватну својину и класни поредак. Владајуће религије нису само средство за обрачун с еманципаторским наслеђем грађанског друштва, већ и с вером да је могуће сачувати живот на земљи. Тврдња да је човек „само гост на земљи“, идеја „судњег дана“, схватање да је живот на земљи „безвредан“ и да „прави живот“ почиње на небу - указује на то да су тзв. „велике религије“ комплементарне капитализму као поретку деструкције. Идеја илузорног „небеског света“ („рај“) постаје не само средство за обезвређивање борбе за праведни

свет, већ и средство за обезвређивање живота и за бекство од одговорности за уништавање света. Апокалиптички фатализам производи дефетизам. Од средства за уништавање слободарског достојанства човека религија је постала оруђе за уништавање воље за животом. Упркос свему, религија се не може поистоветити са црквеним догмама и црквеним деловањем. Иако је црквена религија постала анти-егзистенцијална мисао, све већи број религиозних људи, који су свесни погубности капиталистичког „прогреса“, покушава да афирмише схватање да је „свет божја творевина“ и да човек мора да се бори да га сачува. У крајњем, људи се не деле на теисте и атеисте, већ на оне који се боре за капитализам и оне који се боре против капитализма – за очување живота на земљи и за стварање хуманог света.

Значај који је добило писмо северноамеричког поглавице племена Сијетла америчком председнику Пирсу указује на то да је дошло до преиспитивања односа према оним религијама које инсистирају на „материнском“ принципу и које у земљи виде „ткачницу живота“. „Принцип земље“ (као „велике мајке“) појављује се као антипод „принципу неба“ („бог отац“). Истовремено, човек није „господар и поседник природе“ (Декарт), ни неко ко је путем рада и савладаних сила природе (технике) претвара у корисне предмете (Маркс), већ је „влакно у ткачници живота“. Човек је део природе и његов опстанак непосредно зависи од опстанка природе као целине. Свет је животворна органска целина у којој је све повезано тако што је међусобно условљено. Опстанак целине условљен је опстанком делова који се налазе у егзистенцијалној међузависности, с тим што је опстанак сваког дела условљен опстанком целине. Борба за опстанак не заснива се на социјално-дарвинистичком принципу „борба свих против свих“ (на којем се заснива либерални капитализам), већ на саживоту свих са свима укључујући и (живу и неживу) природу која омогућава опстанак човека. Уместо „усавршавања“ животињских врста по принципу „јачи опстају“, доминира принцип да је опстанак сваког живог бића основни услов за опстанак свих, с тим што се опстанак живих бића проширује на животну средину - без које нема живота. Зато поглавица персонализује реке, прерије, планине... По Дарвину, жива бића мутирају прилагођавајући се животној средини, с тим што она којима то не успе – изумиру. Северноамерички поглавица има у виду хармонични саживот живих бића и активну адаптацију човека на природне услове у којима живи, што значи има у виду борбу човека да спречи промене у природи и живом свету које ће довести у питање његов опстанак. Његова интерпретација односа човека и природе не појављује се у односу према природним процесима, већ у односу према новом начину односа према природи који доноси бели човек (капитализам) и самим тим према људима који живе у природи. Бели човек је тај који нарушава егзистенцијалну равнотежу у природи, која се заснива на саживоту живих бића и природне (животне) средине, и на тај начин угрожава опстанак животиња и човека. Више се не ради о мутацији човека која је условљена његовом адаптацијом на природну животну средину, већ о капиталистичкој мутацији која је условљена адаптацијом човека на технички свет путем техничких средстава. Она не доводи до усавршавања људске врсте, већ до њеног дегенерисања и уништења. Дарвин се бави настанком и развојем животињских врста; поглавица се бави угрожавањем опстанка животињских врста – и човека. Природа постаје јединствени живи (животворни) организам и добија интегришућу онтолошку димензију путем идеје „мајке“ као „ткачнице живота“. Северноамерички поглавица залаже се за животворни пантеизам. Филозофија живота поглавице проистиче из животне филозофије северноамеричких староседелаца: начин обезбеђивања егзистенције условљава и однос према природи. Живећи као део природе немоћни да делују на природу и на тај начин обезбеде егзистенцију, староседеоци су били изузетно рањиви на угрожавање успостављене равнотеже у природи.

Индикативан је њихов однос према буфалима. Они су били животно заинтересовани да се број буфала не смањује и убијали су их у оној мери која је била неопходна да обезбеде егзистенцију. Капитализам је „превазишао“ матерински (родни) и очински (креативистички) принцип продуктивистичким принципом који се заснива на апсолутизованом принципу профита и који има технички облик и деструктивну природу. Данас човек треба да делује на природу тако да омогући да се обнове њене животне моћи – као животворне целине. Уместо доминације родног или креативистичког принципа, треба успоставити њихово јединство тако да креативистички принцип постане оплемењени родни принцип. У том контексту техника може да добије уметничку димензију.

У раљама капитализма све добија изобличену (комерцијализовану и деструктивну) димензију: „средства за информисање“ постају средство за дезинформисање грађана и за обрачун с истином; „филозофија“ постаје средство за уништавање ума; „наука“ постаје средство за такво овладавање природним законима са којим се уништава природа и човек као биолошко биће; „уметност“ постаје средство за уништавање стваралачког бића човека; „игра“ (спорт, пре свега) постаје средство за уништавање играчког бића човека; „медицина“ и „фармација“ постају средство за стварање профитабилних болесника; „религија“ постаје средство за уништавање духовности и живота...

Традиционално жена је сведена на родни принцип. Њен друштвени положај био је одређен њеним биолошким (родним) функцијама. У том контексту, није човек као еманциповано друштвено биће основ конституисања друштва, већ је то породица сведена на биолошку ћелију друштва при чему је мушкарац *pater familias* и као такав неприкосновени ауторитет у формирању друштвене хијерархије моћи. Постајући еманципована радна снага, што значи стицањем економске самосталности у односу према оцу и мужу, жена је само формално добила политичка права и постала конкуренција мушкарцима на тржишту рада, као и потрошач: тело постаје „извор задовољства“ (ослобађање чулности, право на задовољство у сексу, активни однос у налажењу партнера...). Уместо инкубатора са којим се обезбеђује биолошка репродукција друштва, жена је у савременом капитализму постала оруђе са којим се обезбеђује репродукција капитала; уместо некадашњег мученичко-светачког ореола, жена је добила радно-хедонистички ореол; уместо једностране, капитализам је успоставио универзалну експлоатацију жене. Она је сведена на домаћицу и проститутку, на радну снагу и конзумента, на мајку и рекламну лутку, на полицајца и војника, на капиталисту и политичара... Истовремено, женско тело је постало објекат тоталног искоришћавања. Буквално сваки део женског тела, од ноктију до материце, постао је средство за стварање профита. „Спортисткиња“ је типичан пример капиталистичког дегенерисања жене. Она настоји да путем вредносног („продуктивистичког“) механизма који је обезвређује као људско и уништава као природно биће стекне афирмацију и обезбеди егзистенцију. У питању је не само вирилизовање, већ роботизовање жене која је, у виду „рекордерке“, постала покретни рекламни пано капиталистичких концерна и средство за доказивање „прогресивног“ карактера капитализма. Пишући о „феминистичком социјализму“, Маркузе у „женском принципу“ види супротност продуктивистичком принципу који је владајући принцип капитализма. Жена се по својим специфичним људским особеностима појављује као један од потенцијалних носилаца еманципације човека. Без намере да се жена сведе на родну функцију, „женски принцип“ може да се схвати и као животворни принцип. Жена је антрополошки појавни облик животворне моћи живог света и у том смислу је симболично биће. У материци се одвија процес еволуције живог света, што

значи у њој се догађа стварање живота. Положај жене у друштву указује на анти-егзистенцијалну природу капитализма. Капиталистички облик „еманципације жене“ постао је уништавање жене као родног бића, и самим тим уништавање репродуктивне способности друштва. На примеру обезбеђивања биолошке репродукције може се видети да је друштвеност (рађање и подизање деце као друштвено питање) основни егзистенцијални и у том контексту основни есенцијални принцип друштва.

Капитализам уништава човека као друштвено биће. Усамљеност је добила размере најстрашније пошасте. Нема аутентичних међуљудских односа у којима човек може да се реализује као еротско, емотивно, духовно и стваралачко биће. Капиталистичка „друштвеност“ сведена је на борбу између људи, на лаж, на подвалу, на злочин... У савременом свету који је дегенерисао међуљудске односе ништа ефикасније не уништава потребу човека за човеком него контакт човека са човеком. Произвођење страха човека од човека један је од настрашнијих злочина који капитализам чини човечанству. Међуљудски односи добијају технички и деструктивни карактер, а човек постаје механичко и деструктивно биће. Спортски и музички „спектакли“, фестивали пива и друге масовне пијанке, диско-клубови, самопослуге и трговачки центри, пешачке зоне у трговачким деловима града и сл. – све су то облици капиталистичке производње „друштвености“ која је лишена природности и људскости. Она се своди на стварање „масе“ чије понашање условљава процес деструктивне („потрошачке“) капиталистичке репродукције, што значи потпуно комерцијализовани живот. Капитализам од човека као друштвеног бића ствара потрошачко биће, а од друштва као заједнице еманципованих личности потрошачку гомилу. Мега-маркет је постао најважнији друштвени простор, а стајање у реду пред касом је најаутентичнији облик друштвености у савременом капитализму. „Распродаје“ и пратећи „потрошачки стампедо“ спадају у најмонструозније облике капиталистичког понижавања људи.

Што се тиче Интернета, све веће могућности техничког „комуницирања“ постају замена за све мање могућности аутентичног људског споразумевања. Уместо да се успостављају непосредни односи између људи, успостављају се „односи“ посредством „фризираног“ лика који одговара моделу „успешне лице“ по критеријумима владајућих вредности, што значи самообезвређивањем и самосакаћењем човека. Анонимност, могућност моменталног прекида контакта, могућност непрестаног „преображавања“ и „дотеривања“ - све то посредује у „комуницирању“. На компјутерском екрану не појављује се прави лик човека, већ његова маска. Преко Интернета не успостављају се међуљудски односи, већ техничке везе у којима су људи „ослобођени“ чулног, еротског, емотивног, у крајњем, друштвеног постојања и друштвеног посредовања. На екрану се појављују ликови које човек не може да осети, да додирне, да погледа у очи... Ликови који немају мирис, глас, топлину... Стиче се „слобода“ од света у којем човек не може да оствари своју људскост и то на начин који своди човека на технички маскирану приказу. Најгоре је то што млади прихватају да буду бачени у виртуелни свет. То је конформистички „одговор“ усамљеног човека заглибљеног у блату капиталистичког незнања. Прихватање виртуелног света је, заправо, прихватање постојећег света у којем нема места за младост, за љубав, за будућност... У коначном, ради се о томе да се отклони свака могућност да се људи уједине и делују као политички субјект – који тежи искорењивању узрока несреће. Уништавање човека као друштвеног бића путем технике и „потрошачког“ начина живљења представља најнефикаснији начин његовог деполитизовања.

У току је завршни процес капиталистичког дегенерисања човека као људског и биолошког бића. Ради се о стварању „мондијалистичког човека“ који одговара природи

савременог капитализма. Он је лишен слободарске и визионарске свести, поготову одговорности за уништавање света. Основни задатак „мондијалиста“ је да очисте свет од слободарске историје и националних култура и претворе га у капиталистички концентрациони логор. Индијански поглавица учоава, боље него било који теоретичар, да капитализам дегенерише чула и на тај начин спречава човека да на прави начин, што пре свега значи као живо биће, опажа и тиме доживи свет у којем живи. Капитализам од природе ствара отпад и приморава човека да се прилагоди новој „животној средини“ - и на тај начин га лишава особености живих бића и претвара у зомбија. Томе служи грађанска филозофија, уметност, наука, индустрија забаве – сам „потрошачки“ начин живота. Индијански поглавица указује на то да бели човек не осећа смрад – као неко ко је на самрти. „Смрад“ је синоним не само за уништење живота, већ и за уништење човека као живог бића: „смрад“ је синоним за смрт. Холивудске наказе, као што су „терминатори“, су симболични појавни облици мондијалистичког духа савременог капитализма. Њихова антропоморфна појава пружа могућност да се људи поистовете са неограниченим деструктивним моћима технике. Пражњење потиснутих потреба врши се на такав начин да се убија људско. У космолошкој варијанти коју нуди позитивистичка наука човек постаје део космоса на атомизованом нивоу, што значи тако што је лишен своје специфичне природе као живо и духовно биће. Из такве концепције проистиче идеја о човеку-машини (киборгу) - савременом Франкенштајну. Религија, насупрот томе, лишава човека тела и своди га на „дух“. У оба случаја човек је лишен своје специфичне људске природе, што значи (само)стваралачког бића и слободарског достојанства – а то је оно што чини човека специфичним космичким бићем, а људски свет специфичним космосом.

Савремена криза капитализма није једна од „пролазних“ криза која ће нестати сама по себи. Не ради се о „економској“, „финансијској“ или „организационој“, већ о егзистенцијалној кризи капитализма која проистиче из његове природе. Она се заснива на развоју капитализма као деструктивног поретка који је доживео врхунац у тзв. „потрошачком друштву“ који је довео у питање не само еманципаторско наслеђе грађанског друштва, укључујући елементарна људска и грађанска права, већ и опстанак човечанства. Није финансијска криза узрок кризе капитализма, већ је финансијска криза само једна од последица кризе капитализма који се заснива на апсолутизованом принципу приватне својине. Њу је изазвала потреба да се реши проблем хиперпродукције и то тако да се обезбеди убрзани капиталистички развој. До повећавања тражње није дошло на основу повећавања продуктивности и обима производње и на тој основи повећавања плата радника, већ задуживањем грађана хипотекарним кредитима, у коначном хартијама без покрића. Новац је изгубио вредност јер више није био покривен реалном производњом. Почео је да постоји у папирима и на компјутерским екранима. Нуле се дописују путем финансијских трансакција. Финансијски свет постао је виртуелни свет капитализма.

Постајући глобалним поретком капитализам је створио глобалну егзистенцијалну кризу. Некада је Запад био синоним за „капиталистички свет“. Данас су у свету створени центри економске моћи који доводе у питање доминацију Запада и то тако што освајају светска тржишта све интензивнијим уништавањем природе и човека као људског и биолошког бића. У све беспоштеднијој борби за опстанак капиталистички концерни уништавају саме основе егзистенције човечанства. Погубна је заблуда да човечанство може да створи нови свет пратећи траг капиталистичког глобализма, као што тврди Антонио Негри. Само у борби против капитализма може да се сачува еманципаторско наслеђе грађанског друштва, што значи клица *novum* из које може да се развије ново друштво. Истовремено, само у борби против капитализма може да се спречи уништење живота на планети. На капиталистички начин дегенерисано човечанство не

може да створи нови свет на спаљеним шумама, на безнадежно загађеном земљишту, на затрованим рекама и морима, на нуклеарним депонијама, на сунцу које немилосрдно пржи... Капиталистички развој производних снага не повећава извесност људског опстанка, као што тврди Маркс, већ га све драматичније доводи у питање. Отуда, уместо да ствара оптимизам, капиталистички „прогрес“ производи страх од будућности. Најпогубнија карактеристика капитализма је да од последица уништавања живота ствара изворе профита и на тај начин основ за свој даљи развој, при чему стваралачке моћи човека постају средство за развој деструктивних моћи капитализма и за убрзање процеса деструкције. Капитализам је постао саморепродукујући механизам деструкције који је за живи свет оно што је малигни тумор за организам: он продужава себи живот тако што прождире све оно што пружа могућност човечанству да опстане. Не ради се само о систематском, већ о дефинитивном уништењу живота на планети.

Галама око „еколошког пропадања планете“ коју дижу политички лидери најразвијенијих капиталистичких држава није израз истинске тежње да се спречи уништење живота на земљи, већ је израз настојања да се спречи да еколошко пропадање света постане политичка платформа потлачених која ће их ујединити и довести до радикализовања њихове борбе против капитализма. Што се тиче „еколошког инжињеринга“, он у првом реду служи зато да се створи илузија да капитализам може, помоћу науке и технике, да санира погубне последице које ствара. Коришћење науке и технике за „поправку“ еко-система, на темељу развоја капитализма, само ће довести до још погубнијих климатских промена. Човек не може (и не треба) да управља еколошким системом, али мора да искорени узроке његовог пропадања. Уништење капитализма, који је постао тоталитарни поредак деструкције, и успостављање рационалног и оплемењујућег односа према природи представља основни услов за поновно успостављање еколошке равнотеже и за обнављање природног бића човека.

У капитализму политика је сведена на технику усмеравања незадовољства људи ка остваривању политичких и економских интереса владајуће класе. То је логика која одговара природи „потрошачког друштва“, последњој фази у развоју капитализма, у којем последице уништавања природе и човека као природног и умног бића постају средство за репродуковање капитализма. Истовремено, владајућа логика монополистичког капитализма, која се појављује у облику принципа „Уништи конкуренцију!“ и „Велика риба прождире мању рибу!“, постала је тотализујућа логика која, путем медија који су у рукама капиталистичких кланова, добија фаталну димензију. На томе се заснива став да је „глобализација“, под чим се подразумева нео-либерални модел капитализма, „неминовност“. Политичке одлуке не заснивају се на објективним научним анализама, већ се научне анализе заснивају на стратешким интересима владајућег поретка. Наука је сведена на средство за обезбеђивање опстанка капитализму. У том контексту, основна научна, историјска и филозофска истина која се априорно одбацује је да је капитализам историјски поредак, што значи да је његова пропаст неминовна. Без лавине људског која ће уклонити узроке свеопште несреће, незадовољство које ствара све дубља криза капитализма може да постане моторна снага у развоју савременог фашизма – као што је то било у Немачкој, и другим европским земљама, након велике економске кризе из 1929. године.

Они који се боре за „Западну демократију“ истичу „слободу капитала“ као главни критеријум по којем се одређује њено постојање. Капитал је добио статус овоземаљског божанства и као такав је постао неприкосновена моћ над човеком. И овде ћемо истаћи став да је „демократија“ политички облик владавине капитала над људима. Из тога следи да „развој демократије“ значи учвршћивање власти капитала над људима, и

да је „демократија угрожена“ не онда када су угрожена основна људска и грађанска права, већ када је угрожена власт капитала над људима. Та истина се свакодневно потврђује у најразвијеним капиталистичким земљама Запада, посебно у САД. У пракси, „демократија“ је постала средство за обрачун с идејама-водиљама Француске грађанске револуције на којима се заснива модерни хуманизам, као и с основним људским (*droits de l'homme*) и грађанским правима (*droits de citoyen*) на којима се заснива модерно законодавство. Што је више угрожено право човека на живот, на слободу, на здравље и на здраву животну средину, на рад и извесну егзистенцију, на слободу говора, на породицу, на неприкосновеност стана и личног живота – то се политичари гласније куну у „демократију“. Иронија је да демократија, која у свом изворном хеленском смислу значи „владавина народа“ (*demos krateos*), у капитализму означава поредак у којем су грађани сведени на радно-потрошачку гомилу – на робове капитала. Капиталистичка „демократија“ не темељи се на људским и грађанским правима, већ на апсолутизованом принципу профита који се заснива на апсолутизованом принципу приватне својине. Све оно што штити приватну својину и што омогућава „слободу“ увећавања профита оправдано је и добродошло. Када је приватна својина апсолутни принцип онда су легални и легитимни најгори злочини уколико се путем њих спречава распад владајућег поретка. Право човека на слободу и живот подређено је праву капитализма на опстанак. Велика економска криза са краја тридесетих година XX века, као и све дубља економска криза савременог капитализма указују на то да су капиталисти спремни да употребе сва расположива средства да би се обрачунали с последицама кризе које могу да угрозе владајући систем. Рушење зграда Трговачког центра у Њујорку и „напад“ на Пентагон упућује на природу капитализма и на то да нема злочина на који капиталисти нису спремни да би сачували успостављени поредак.

Савремени човек не сучељава се само с економским, идеолошким, војним и полицијским терором владајућег поретка, као што је то било у прошлости, већ с нагомиланим деструктивним моћима капитализма. У капитализму доминира дух деструктивног варваризма и он условљава активности владајуће класе и њену одбрамбену стратегију. Употреба атомских, хидрогенских и неутронских бомби, смртоносних вируса, изгладњивање становништва, загађивање и уништавање извора воде и тсл. (са чиме ће бити усмрћене стотине милиона људи и непоправљиво контаминирана животна средина) представља за на капиталистички начин дегенерисану светску плутократску „елиту“ „оправдану меру“ уколико ће се на тај начин продужити опстанак владајућег поретка. Да би спречили пропаст капитализма, фанатици капитализма спремни су да униште човечанство и живот на планети. НАТО агресија на Србију у пролеће 1999, са којом је Србија приморана да постане део америчког „новог светског поретка“, указује на праву природу капитализма. На Србију је бачено више од 32 000 уранијумских пројектила чиме је извршена контаминација животне средине која одговара дејству преко 470 атомских бомби које су бачене на Хирошиму и Нагасаки. Седам година након бомбардовања број оболелих од рака у Србији повећан је за 40% са тенденцијом драматичног увећавања броја оболелих и умрлих. Следећих 500 година живот људи који буду живели на бомбардованом простору непосредно ће бити условљен последицама које изазива нуклеарна контаминација земљишта, воде, ваздуха, људи, животиња, биљака... То што се десило грађанима Србије дешава се људима широм планете. Њихова будућност предодређена је последицама које ствара деструктивни капиталистички варваризам који има глобални и тоталитарни карактер.

У светлу пожара који је изазван бомбардовањем Србије од стране НАТО-а можемо доћи до правог одговора на питање шта можемо очекивати од „цивилизоване“

Европе? Читава европска политичка „елита“ знала је да ће НАТО да бомбардује Србију касетним бомбама и пројектилима који садрже осиромашени уранијум, као што је знала какве ће погубне последице да настану по становништво и животну средину. Уместо да су се супротставили екоциду који неминовно доводи до „тихог“ геноцида становништва на бомбардованим просторима, владајући европски политичари су са слугерајским одушевљењем учествовали у америчком злочину. Што се тиче европских интелектуалаца, поражавајућа је истина да су се многи од њих прикључили кампањи бомбардовања Србије под монструозним геслом „Што пре - што више!“. Имајући у виду размере сатанизовања српског народа у „цивилизованој“ Европи и САД, треба одати признање људима као што су Харолд Пинтер и Петер Хандке који су смогли снаге да се супротставе савременом екоцидном фашизму и који су били у првом реду одбране достојанства европског хуманистичког наслеђа.

Све дубља криза капитализма ствара атмосферу за коначни класни обрачун и то у светским размерама. Страх владајућих капиталистичких групација од „побуне маса“ произвео је „терористичку опасност“ која је постала изговор за укидање основних људских и грађанских права грађана. Главни циљ „борбе против тероризма“ је стварање, путем контролисаних информационих медија, егзистенцијалне панике која ће довести до тога да грађани беспоговорно прихвате такву „заштиту од терористичке опасности“ од стране владајућег поретка која подразумева лишавање грађана основних људских и грађанских права. На делу је тоталитарна „интеграција друштва“ под доминацијом најреакционарнијих политичких снага. Десетине милиона камера, прислушкивање, чиповање грађана попут чиповања паса и жигосања стоке, упадање у станове, киднаповање, мучење, „тихе“ ликвидације, тотална контрола медија, размештање специјалних војних јединица по градовима... „Борба против тероризма“ је, заправо, облик у којем капиталисти заводе отворену диктатуру, што значи објављују рат „својим“ грађанима.

Човек у савременом капитализму не губи слободу, како то тврди Петер Слотердијк, већ бива окован новим ланцима. У суштини, ради се о успостављању тоталитарне контроле над човеком која је могућа зато што су грађани заглибљени у блату потрошачког друштва и што влада конформистички менталитет. Малограђанин прихвата губитак основних људских и грађанских права да би могао да му се повећава потрошачки стандард. „Слобода“ малограђанина своди се на моћи купити и уништити. За њега је капиталистички поредак прихватљив све дотле док му пружа могућност да „ужива“ у трошењу и уништавању. Заправо, малограђанин активно учествује у стварању тоталитарне државе и тоталитарног друштва које се заснива на томе да је сам, на капиталистички начин условљени, живот постао терор над човеком. У на капиталистички начин дегенерисаном малограђанину гомила се све веће незадовољство које се све више испољава као деструктивна манија која је усмерена против свега што је живо. Уместо потребе за праведним и слободним светом, доминира потреба за уништавањем и то употребом све разорнијих техничких средстава. Смисао „акције“ своди се на избацивање незадовољства на начин и путем средстава која намеће капитализам као деструктивни поредак. Типичан пример су све чешћа масовна убиства грађана од стране појединаца. То је побуна на капиталистички начин дегенерисаног човека путем на капиталистички начин дегенерисаних метода и средстава „борбе“. Имајући у виду да је све већа количина све убитачнијег оружја у рукама све већег броја људи, ствара се све већа могућност за међусобно истребљивање људи. Деструкција путем техничких средстава са којима може да се постигне моментални ефекат постаје модел понашања који намеће владајућа животна логика капитализма уобличена у принципу „Уништи конкуренцију!“. То је

логика која условљава како односе између људи, раса, народа, држава, капиталистичких корпорација, тако и однос према живом свету и природи... Уништавање људи и природе постаје основни услов "развоја" капиталистичке „демократије“. Које лудило!

Што се тиче америчке „спољне политике“, она је одговор на све дубљу економску кризу која влада у САД и своди се на настојање САД да „контролишу“ свет тако да последице кризе у сопственом друштву пребаце на леђа других народа и на тај начин спрече економски колапс САД. Истовремено, успостављен је монопол уског круга људи, који представљају најмоћније капиталистичке кланове, над војним средствима са којима човечанство може бити моментално уништено. На тај начин ствара се могућност да самовоља појединаца и њихово поремећено ментално стање (алкохол, дрога, политички и религиозни фанатизам, мржња према „противнику“ и људском роду, осећање инфериорности, кукавичлук, осветничка заслепљеност и тсл.) доведу до уништења човечанства. Што се тиче стратегије преживљавања „малих земаља“, дешавање у свету све драматичније указује на погубност стратегије „одбране националних интереса“ која се заснива на пузању пред моћнима. Показало се да то није само понижавајућа, већ по национални опстанак погубна стратегија.

Капитализам није само дегенерисао природу, већ и друштво. Он је до те мере криминализовао свакодневни живот да је питање да ли на темељу обнављања и развоја демократских институција може да буде искорењен криминал и створи хумани свет. Оно са чим се капиталистичка друштва, која су у све дубљој кризи, сучељавају је све реалнија могућност да банде криминалаца преузму власт и успоставе диктатуру. У томе ће, наравно, имати подршку капиталиста и грађанске класе – уколико се тиме спречавају радикалне друштвене промене и омогућава даљи опстанак капитализму. Не треба сметнути с ума да су фашисте у Италији и Немачкој, у време економске кризе капитализма, финансирани и довели на власт аристократија и капиталисти (уз подршку грађанске класе) да би се обрачунали с радничким покретом. Уништавајући друштвене институције капитализам ствара услове да банде криминалаца постану једина реална друштвена снага која може да се обрачуна с радницима и спречи пропаст капитализма. Уосталом, спрега мафије и владајућих капиталистичких група већ деценијама представља основ обезбеђивања власти у најразвијенијим капиталистичким државама. Уништавање еманципаторског наслеђа грађанског друштва, све дубља еколошка и економска криза, све већа незапосленост, обезвређивање демократских институција, мафијашко организовање капиталиста и политичара, све веће социјалне разлике, опште криминализовање друштва, религиозни фанатизам, бујање фашизма - све то ствара претпоставке да се све дубља криза капитализма претвори у општи хаос из којег може да проистекне нови варваризам. Општи хаос је, заправо, „одговор“ капитализма на егзистенцијалну кризу коју ствара и на постојеће објективне могућности за стварања новог света.

Капиталистички тоталитаризам је најпогубнији облик тоталитаризма који је створен у историји. Он се заснива на тоталном комерцијализовању природе и друштва. Сваки део планете и сваки сегмент друштвеног и индивидуалног живота постао је саставни део механизма деструктивне капиталистичке репродукције. Сам живот постао је тотализујућа моћ која формира карактер људи, њихову свест, међуљудске односе, однос према природи... Историјски облици тоталитаризма појављују се у односу према идеји прошлости, одређеној трансценденталној идеји, или према идеји будућности – што отвара могућност за њихову критику. Савремени капиталистички тоталитаризам заснива се на деструктивном нихилизму: он уништава како идеју трансценденције, тако и идеју будућности (прошлости) и самим тим могућност за успостављање критичке дистанце према постојећем свету. Док је капитализам био у фази настајања он је производио

визионарску свест која није само отварала простор за развој капитализма, већ и за његово превазилажење (Мор, Кампанела, Хобс, Бекон, Овен, Фурије...). Постајући тоталитарним деструктивним поретком капитализам се обрачунава с визионарском свешћу и ствара тоталитарну позитивистичку свест – којој одговара идеја о „крају историје“ и „последњем човеку“ (Фукујама). Капитализам укида историју претварајући историјско време у механизовано догађање, што значи у позитивно ништа. Истовремено, капиталистичко временовање нема само анти-историјски, већ анти-егзистенцијални карактер. Капиталистички „прогрес“ уништава саму могућност будућности: она се појављује као на капиталистички начин дегенерисани *u-topos*.

Стварање мита о „организованом“ капитализму, са којим се настоји спречити пропаст капитализма, само продужава агонију човечанства. Уколико се не укине владајући поредак не може се направити помак у стварању могућности за преживљавање човечанства и за слободу човека. Истовремено, савремени Нострадамуси, који најављују „катастрофу капитализма“ тако што одбацују еманципаторско наслеђе грађанског друштва и мењалачки потенцијал потлачених радних слојева, само доприносе обрачуну с могућношћу да се створи умни свет и на тај начин доприносе да се деструкција света реализује до краја. Уништавање ума не смањује само простор слободе човека, већ доводи у питање опстанак човечанства. Идеја о умном свету није пука хуманистичка жеља, већ егзистенцијални императив. Само умни човек може да уништи капитализам и створи нови свет. Отуда обрачун с човеком као умним бићем представља један од најважнијих задатака владајућег поретка. Захтев за стварањем умног света не значи да својеврсна интелектуална „елита“ треба да уреди свет по умним начелима (као што је то код Платона и просветитеља - што представља институционализовани облик отуђења ума од човека), већ да се створи свет умних људи који ће непосредно уређивати свој живот. Само умни човек може да створи умни свет.

„Криза левице“ као организованог политичког покрета, у развијеним капиталистичким земљама, резултат је обрачуна капитализма с еманципаторским наслеђем грађанског друштва при чему се дегенеришу и уништавају они политички покрети и идеје које отварају могућност за стварање новог света. „Криза левице“ је, заправо, криза политичких институција грађанског друштва, будући да је капитализам, као тоталитарни поредак, увукао у своју интересну (репродуктивну) орбиту читаву „јавну сферу“ и на тај начин инструментализовао процес стварања и доношења политичких одлука. Политика је постала једна од техничких сфера капитализма и као таква *business* – као и све друге области друштвеног живота. Капитализам је од политичке сфере створио политичко тржиште на којем свака партија настоји да што боље прода свој политички програм (политичку робу) и да уновчи свој утицај у друштву полазећи од интереса бирократизованих и корумпираних партијских олигархија. Политичке партије постале су приватна својина „вођства“, као што је то случај и са многим синдикатима и другим организацијама које пружају само формалну могућност окупљања грађана ради заштите њихових људских и грађанских права. Непосредна последица корумпирања (номинално) „левичарских“ партија је стварање све ширег анти-капиталистичког покрета који не прихвата доминацију партија које припадају политичком естаблишменту. Изворна левичарска мисао, она која инсистира на слободи и социјалној правди, најприсутнија је међу обесправљеним радним слојевима и младима - међу онима који су животно заинтересовани да изворне идеје левице буду реализоване. Због тога се чини све да се потлачени искључе из јавне сфере и деполитизују, а да се од њихове деце на стадионима, на концертима техно и поп-звезда, у диско-клубовима, путем холивудске индустрије забаве и компјутерских „игрица“ - створе хулигани, наркомани, фашисти... Капитализам

настоји да уништи човека као друштвено биће и у том контексту све аутентичне облике политичког (друштвеног) организовања грађана и да створи од човека атомизованог радно-потрошачког идиота који ће се у свом понашању руководити „логиком“ деструктивног фанатизма. Слабљењу класне борбе допринело је и то што је у капитализму дошло, као последица борбе радника и економског развоја капитализма, до реализовања одређених захтева које је поставила традиционална левица – када је реч о радним и животним условима радника, као и о социјалним правима. Оно што је најважније, радник је интегрисан у капитализам потрошачким начином живота, а визија могуће будућности замрачена је ТВ програмима. Конфузију око тога шта је „левица“ ствара и буржоазија која настоји да се обрачуна с радничким покретом тако што преузима идеје левике и претвара их у демагошке слогане са којима настоји да се прикаже као „борац за радничка права“ и на тај начин ослаби истинску левицу. Типичан пример левичарске демагогије представља Хитлерова политичка кампања у време Вајмарске републике. Истом политичком логиком руководи се савремена буржоазија. Левичарска демагогија треба да „премости“ све већи јаз који дели буржоазију од радних слојева, као и да створи идејну конфузију у којој ће се изгубити визија будућности.

Левичарска мисао је све присутнија на универзитетима на Западу, али је отуђена од људи и постала је средство за обрачун с политичком борбом потлачених. Она преображава основна егзистенцијална и есенцијална питања у „филозофска“ и „теоријска“ питања и на тај начин их лишава конкретне друштвене и историјске суштине. Борбу за опстанак и слободу замењују „теоријске расправе“ и бескрајни „дијалози“ са којима се сакати критичка свест и спречава мењалачка пракса потлачених. Политичка борба против капитализма дегенерише се у облику „научних пројеката“, „филозофских скупова“, „семинара“ - где се свако у својој области бави последицама које ствара капитализам не дирајући у његове основе. Ум се извучи из конкретне друштвене реалности и гетоизује се на факултетима, у институтима, на семинарима и конгресима... Конкретна егзистенцијална и есенцијална питања постају предмет теоријских расправа и као таква, путем специфичног језичког израза, привилегија „интелектуалаца“. Филозофска мисао постаје формалистичка мисао, својеврсна техника мишљења која има позитивистички и самим тим анти-слободарски и анти-егзистенцијални карактер. „Интелектуална сфера“ постаје институционални облик лишавања грађана умности и права на умност – и као таква основни начин њиховог духовног и тиме сваког другог поробљавања.

Криза данашњег света истовремено је криза пролетаријата као револуционарног субјекта. У „потрошачкој фази“ развоја капитализам је успео да сведе раднике, путем развоја „потрошачког стандарда“, на средство за решавање кризе хиперпродукције и на тај начин на савезнике у уништавању света. Полазећи од стања у којем се налази радничка класа, идеолози капитализма настоје да „редефинишу“ природу радничке класе у савременом капитализму тако што је лишавају класне, што значи слободарске, самосвести. Конформистичко понашање великог дела радничке класе у развијеним капиталистичким друштвима није последица „нестанка радничке класе“, већ је последица интеграције радништва у капитализам на нивоу радно-потрошачке „масе“ (хипноза потрошачким начином живота) и систематског обрачуна буржоазије с класним организовањем, класном борбом и класном самосвешћу радника. Конформизам радника је последица класне доминације буржоазије, а не процес који се одвија сам по себи и који има фаталистички карактер. Да се не ради о коначној интеграцији радника у капиталистички поредак, већ о привременом стању, говори то што капиталисти по сваку цену настоје да задрже раднике под идеолошким „стакленим звоном“ капитализма – истовремено настојећи да се обрачунају с социјалистичком (комунистичком) мишљу која

позива у борбу против капитализма и која пружа могућност за стварање хуманог света. Капиталистичка пропагандна машинерија настоји да прикрије оно што је најважније: страх од радника као потенцијално револуционарног субјекта била је и остала најважнија одредница капиталистичке политичке праксе.

Пропадање „потрошачког друштва“ доводи до пада куповне моћи радних слојева и до масовне незапослености. Намеће се потреба да се капитализам стабилизује на нижем произвођачко-потрошачком нивоу, с тим што ће у производњи и укупној капиталистичкој репродукцији, са даљим развојем науке и технике, све више доминирати „беле крагне“. Радне „масе“ из традиционалних бранши производње нису више средство за убрзање репродукције капитала, већ економска баласт и све већа политичка опасност за владајући поредак. Уместо интегрисања радника у капитализам путем потрошачког начина живота, стратешки оријентир владајуће класе постаје уништење „прекобројних“ грађана. Са све дубљом економском кризом капитализма све већи број радника постаје смртни непријатељ капитализму и владајући поредак ће употребити сва средства која су му на располагању (криминализовање друштва, дрога, алкохол, затрована храна и вода, ускраћивање лекова и медицинских услуга, смртоносни вируси, стерилизација и тсл.) да уклони тај „вишак“ и обезбеди опстанак. То је основ савременог фашизма чије се контуре најјасније назире у САД. Он је остварење идеје о „златној милијарди“ која, са пропадањем „потрошачког друштва“, неће погодити само народе који се налазе у земљама које спадају у „периферију капитализма“, већ и све шире радне слојеве у најразвијенијим капиталистичким земљама. Све угроженија егзистенција човечанства ствара услове за то да се до крајности радикализује социјално дарвинистичка концепција по којој „само најјачи опстају“, с тим што наука и техника постају ексклузивно средство за обезбеђивање доминирајућег положаја капиталиста и за стварање таквих вештачких животних услова који ће их заштити од све убитачнијих климатских промена. У том контексту треба разумети настојање владара из сенке на Западу да искористе науку и технику као средство за стварање „новог човека“ који ће, са својим вештачки створеним „генетским својствима“ и захваљујући војној техници са којом располаже, бити у стању да истреби вишак „неподобних“ и успостави глобалну доминацију. „Терминатори“, „рамбои“, „предатори“ и сличне холивудске наказе, са којима се глорификује деструктивна моћ на капиталистички начин злоупотребљене технике, на најбољи начин указују на психолошки профил савремених капиталистичких фанатика. Моћ владања над људима и природом постаје моћ уништавања.

Распад „потрошачког друштва“ подразумева рушење темеља капитализма и на тај начин читаве идеолошке и пропагандне сфере које могу да опстану само на тим темељима. Без потрошачког начина живота не може да опстане ни идеологија „потрошачког друштва“. Све дубља економска криза капитализма доводи у питање сам живот који се заснива на „потрошачком стандарду“ и самим тим најважнији механизам за интеграцију грађана у капитализам. Распад „потрошачког друштва“ пробудиће из потрошачког хипнотичког сна милионе људи који ће почети да размишљају о будућности и да се боре за опстанак. Све дубља егзистенцијална криза коју ствара капитализам и укидање елементарних људских и грађанских права неминовно ће довести до радикализовања, а то значи и милитаризовања борбе против капитализма. Капитализам приморава човечанство да употреби сва средства која ће спречити уништење живота на планети, укључујући и она која су одступање од хуманистичких идеала новог друштва – које је крајњи циљ борбе.

„Потрошачко друштво“ је последњи јуриш капитализма који наговештава његову потпуну и дефинитивну пропаст. Оно продужава живот капитализму тако што

уништава човека као културно и биолошко биће, као и природу. То је оно што одређује специфичност савремене левице: питање победе левице постало је питање опстанка човечанства. И поред најцрње анти-комунистичке пропаганде, при чему се идеја комунизма своди на праксу стаљинизма а ова на „гулаге“, комунизам се појављује као једина реална алтернатива капитализму и једина могућа будућност човечанства – у есенцијалном и егзистенцијалном смислу. Свеопшта криза капитализма, која је добила драматичне размере у јесен 2008. године, довела је до тога да Карл Маркс постане најчитанији мислилац на Западу. Што се тиче социјалистичких револуција, њихов прави историјски значај је у томе што су омогућиле да се створи револуционарно наслеђе које је основ стицања револуционарне самосвести без које нема борбе за хумани свет. Не победе, већ су порази најбоље лекције у борби за будућност. Рат против капитализма може се добити само на искуству стеченом у изгубљеним биткама за хумано друштво.

„Анти-глобалистички покрет“ има историјски и егзистенцијални смисао једино уколико је саставни део светског анти-капиталистичког покрета. Он се не ослања само на један друштвени субјект промене, као што је то био индустријски пролетаријат код Маркса, већ на широки друштвени покрет који у себе укључује све обесправљене и оне који су свесни да капитализам води човечанство у пропаст. Покрети за еманципацију жена, стотине милиона усамљених људи којима је капитализам упропастио живот – све су то потенцијални учесници покрета који ће се обрачунати с капитализмом. Истовремено, пропадање „државе благостања“ наново ће распламсати класни рат у развијеним капиталистичким земљама. Непосредно учествовање у политичком организовању савременог пролетаријата и других слојева и група које капитализам угрожава – то је један од најважнијих задатака покрета. Светски анти-капиталистички покрет треба да уједини све оне политичке снаге и политичке покрете у свету који се супротстављају савременом империјализму који нема само геноцидни, већ и екоцидни карактер. Истовремено, он треба да има критички однос према развојним програмима у било ком делу света који се заснивају на уништавању природе и који развијају потрошачки менталитет.

Да ли све дубља егзистенцијална криза човечанства отвара могућност за превазилажење традиционалне класне поделе? Да ли грађанска класа може постати савезник пролетаријата у борби за очување живота на земљи? Да ли све угроженија егзистенција човечанства може да доведе до стварања такве политичке платформе која ће се заснивати на разуму и која ће да уједини људе без обзира на њихов положај у односу према средствима за производњу? Власници над средствима за производњу и грађанска класа, који своју (привилеговану) егзистенцију заснивају на приватној својини и свој опстанак поистовећују са опстанком капитализма, не полазе од разума већ од својих класних интереса и у први план не стављају опстанак човечанства већ увећавање свог материјалног богатства и потрошачког стандарда. Ради се о фанатичима капитализма који су, како се продубљује криза капитализма, спремни да употребе сва средства за која сматрају да могу да спрече пропаст капитализма, укључујући и она која ће уништити живот на планети. Они слепо верују да капитализам нема алтернативу и на тај начин доводе у питање оно што је најважније у Марксовој теорији: схватање да је капитализам само један од историјских облика у развоју човечанства и да је његова права вредност у томе, што се у његовом "крилу" стварају могућности за искорак у ново друштво које ће бити остварење највиших хуманистичких стремљења човечанства која су уобличена у основним принципима Француске грађанске револуције.

Постоје два историјска основа повезивања људи: спонтани, што значи потреба човека за човеком (еротска природа човека, симболично као „љубав“), и

репресивни, пре свега обезбеђивање непосредне егзистенције (рад и све оно што он условљава, симболично као „дужност“). У досадашњим историјским периодима задовољавање репресивног основа повезивања људи ишло је на уштрб хуманог повезивања. Постајући *homo faber* човек је потискивао и губио своје аутентичне људске особине (еротску природу), што је до врхунца доведено у капиталистичком друштву које је постало „техничка цивилизација“ у којој је дошло не само до дехуманизовања, већ и до денатурализовања човека. Као тоталитарни и глобални поредак деструкције капитализам је на нови и далеко драматичнији начин поставио питање нужности и слободе. Није више рад као такав, већ је борба за очување живота (и њему одговарајући рад) постала најважнија егзистенцијална обавеза човека. Борба за опстанак постаје савремено "царство нужности" и на њеном темељу развиће се човек као тотализујуће животворно биће. Савремени капитализам "ујединио" је егзистенцијалну са есенцијалном сфером: борба за слободу постаје егзистенцијална нужност, а борба за опстанак основни слободарски изазов. Нису више сфере рада, уметности, игре - полазиште слободарске праксе, већ је то човек као тотализујуће животворно биће које читав свој живот сагледава у егзистенцијално-есенцијалној равни, што значи у контексту борбе против капитализма који је претворио законе природе, друштвене институције и човека у средство за уништавање живота. У том контексту рад, којим се реализују стваралачке (животворне) моћи човека и ствара истински људски свет, постаје основна есенцијална делатност. Као што је данас произвођење добара (робе) истовремено уништавање живота, тако ће у будућем друштву произвођење добара истовремено бити произвођење здравих животних услова (оплемењене природе) и стварање здравог (оплемењеног) човека. Основни задатак човечанства у будућности биће да наново успостави еколошку равнотежу и на тај начин животне услове у којима човек може да опстане. Томе ће бити подређен развој производних снага, сами радни процеси, активности у слободном времену, практично - читав живот. У тим условима такмичење које се своди на борбу за победу постизањем већег резултата (рекорда), као што је то у спорту, биће само део праисторије човечанства.

Нови квалитет повезивања људи на основама борбе за очување живота на планети требало би да буде у томе, што оно треба да пружи потстрек за развој хуманих основа повезивања људи, што значи да треба да буде условљено потребом човека за човеком. Ради се о томе да је капитализам претворио све друштвене институције, као и читав живот, у средство за оплодњу капитала, што значи за уништавање живота. Да би опстао, човек нема коме да се обрати за помоћ осим другом човеку: друштвеност је егзистенцијални императив. У дијалектичком смислу, човек као реализовано друштвено биће постаје тотализујуће животворно биће – у односу према капитализму као тотализујућем поретку деструкције. У том контексту могли бисмо да преформулишемо једну од основних Марксових теза из „*Комунистичког манифеста*“, да је „слобода сваког основни услов за слободу свих“. Полазећи од тога да је човечанство угрожено тако што је угрожен живот сваког човека, може се доћи до става да је *опстанак сваког основни услов за опстанак свих*.

Историјски гледано, човек је постајао човеком пре свега сучељавајући се с егзистенцијалним изазовима. Природа тих изазова условљавала је начин њиховог решавања и на тај начин је непосредно утицала на развој човека. Егзистенцијални изазов који капитализам намеће човеку највећи је и најдраматичнији изазов пред којим се човек нашао. Никада у историји човек није стајао пред задатком да сачува живот на планети и спречи уништење човечанства. То је изазов који превазилази класичну хуманистичку антрополошку дефиницију човека као универзалног стваралачког бића слободе. Специфичност капитализма као поретка деструкције условљава како специфичну природу

човека који га брани, тако и специфичну природу човека који настоји да му се супротстави. Капитализам производи деструктивног човека који је постао средство за развој капитализма, што значи за уништење живота. Истовремено, капитализам производи све милитантнијег анти-капиталистичког човека који у уништењу капитализма и очувању живота на земљи, стварањем новог света, проналази смисао живота. Све интензивније уништавање живота условљава све беспштеднији сукоб између ова два типа људи, који заправо представљају савремену класну поделу света: класа деструктивних фанатика капитализма и класа умних и бескомпромисних бораца за опстанак човечанства.

Постајање капитализма тоталитарним деструктивним поретком условљава постајање човека тотализујућим животворним бићем – за кога је еманципаторско (слободарско, културно) наслеђе човечанства основ критичке самосвести и делатне (животворне) воље. У борби за очување живота и за стварање новог света човек ће постати истински човек. То није митолошки човек који ће, као савремени Феникс, узлетети из капиталистичког пепела неоштећених крила. То је конкретни човек који ће читавим својим бићем осећати последице уништавања природе јер је њен органски део. Отуда стварање новог света подразумева (само) прочишћавање и (само) изграђивање човека – постајање човека оплемењеним природним (животворним) бићем. Уместо космичке енергије (Ниче), која је само метафорички приказ животне моћи монополистичког капитализма, у човеку ће потећи животворна снага човечанства. „Воља за моћ“ постаће воља за слободу и опстанак. У борби за очување живота на земљи, стварањем новог света, доћи ће до таквог уједињења човечанства са којим ће бити превазиђени сви облици посредовања који удаљују човека од човека и који од њега стварају оруђе „надљудских“ сила за постизање анти-људских циљева. Уместо моралних принципа на основу којих се гради репресивна нормативна свест која служи за очување владајућег поретка, есенцијална и егзистенцијална потреба човека за човеком постаће основ људског повезивања.

Све интензивнијим уништавањем природе и живог света капитализам усмерава пажњу људи на основна егзистенцијална, и у том контексту на основна есенцијална питања. Капитализам је уклонио све идеолошке засторе и демистификовао истину. Човеку више није потребна ни наука ни филозофија да би схватио истину да капитализам уништава живот на планети и човека као људско и биолошко биће. Есенцијални релативизам заменила је егзистенцијална очигледност. То је неприкосновено полазиште које усмерава и коригује људску праксу. Све драматичније климатске промене, загађен ваздух, вода и храна, усамљеност, све дубља економска криза, криминал, насиље, уништавање еманципаторског наслеђа грађанског друштва - непосредно погађа човека као биолошко и људско биће. То је основ савремене трагичности: човек доживљава пропаст света као сопствену пропаст, а сопствену пропаст као пропаст света.

Време живота човечанства истиче. Све интензивнији процес деструктивне капиталистичке репродукције све драматичније скраћује период у којем човечанство може да спречи уништење живота на планети. Време је почело да тече уназад – од нултог еколошког граничника чијим је прекорачењем судбина човечанства запечаћена. Почело је одбројавање. Човеку не преостаје друго него да се бори за опстанак. Он мора да верује да човечанство може да опстане, што значи да је могуће укинути капитализам и створити нови свет. Човек не сме да дозволи да га свакодневни живот и владајућа пропагандна машинерија доведу у такво психичко стање да дигне руке од свега и преда се ништавилу – које га води у смрт. Вера у будућност постала је не само основни есенцијални, већ основни егзистенцијални императив. Зато је усамљеност најопаснија болест коју ствара капитализам. Усамљени човек који је изгубљен у деструктивном капиталистичком

ништавилу доживљава уништење живота и човечанства као коначно ослобођење од свих мука и од обавезе да буде човек, што значи да има одговорност за опстанак света. Најгоре што човеку може да се деси је да изгуби људску топлину, а то значи потребу за људима. Само човек који није изгубио најсуштаственију људску особеност, потребу за људима, може да жуди за хуманим светом. Када у човеку нестане људске топлине он постаје мртац који хода.

Невероватна је величина зла које капитализам наноси људима... Невероватна је количина патње коју човечанство доживљава... А нови, хумани свет је на дохват руке. Треба се, само, организовати и борити.

* * *